

รายงานการวิจัย

อิทธิพลของบุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคมที่มีต่อความสามารถในการ
ฟื้นฟ้อุปสรรคของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง

**Influence of Personality and Socialization on Adversity Quotient of
Science and Fisheries Technology, Rajamangala University of
Technology Srivijaya, Trang Campus.**

วรรณกร เพชรด้วง   Wannakorn Petduang

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

งบเงินรายได้ประจำปี พ.ศ. 2557

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือและกรุณาจากบุคคลผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาศรี ศรีชัย และอาจารย์จันทร์ อุ้ยเอ็ง ที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนแก้ไขสิ่งบกพร่องต่างๆ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง และผู้วิจัยขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง ที่ได้สละเวลาในการให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามเพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ รวมทั้งขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาศึกษาทั่วไปทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำและให้กำลังใจตลอดระยะเวลาการทำงานวิจัยฉบับนี้ และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในงานหรือเป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติม คุณประโยชน์ใดๆที่เกิดขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้ ใคร่ขอมอบแต่ บิдамารดา ครูอาจารย์ และเพื่อนร่วมงานทุกท่าน

วรรณกร เพชรด้วง

15 มกราคม 2558

อิทธิพลของบุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคมที่มีต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของ
นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
วิทยาเขตตรัง

บทคัดย่อ

วรรณกร เพชรด้วง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพ การขัดเกลาทางสังคมและความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง 2) อิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพ และการขัดเกลาทางสังคมที่มีต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง จำนวน 286 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้เทคนิคแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนประชากร เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบดังนี้ 1) นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 50.2 ศึกษาอยู่ระดับชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 55.6 บิดามารดาอยู่ด้วยกันร้อยละ 83.3 รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือนอยู่ระหว่าง 2,501-5,000 บาทร้อยละ 61.1 ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาเทคโนโลยีร้อยละ 41.3 และมีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ในระดับ 2.01-2.50 ร้อยละ 34.8 2) นักศึกษามีบุคลิกภาพด้านความห้วนไหวอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการแสดงตัว ด้านการเปิดกว้าง ด้านการยอมรับผู้อื่น และด้านการมีสติอยู่ในระดับสูง ส่วนการขัดเกลาทางสังคมและความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับสูง 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษา ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา บุคลิกภาพด้านความห้วนไหว ชั้นปีที่ศึกษา เพศ บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว และสถานภาพสมรสของบิดามารดา โดยมีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 36.2

คำสำคัญ: บุคลิกภาพ การขัดเกลาทางสังคม ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค

Influence of Personality and Socialization on Adversity Quotient of Science and Fisheries Technology, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Trang Campus.

Wannakorn Petduang

Abstract

The objectives of this study were as followings: 1) to study the personal factors, personality, socialization, and adversity quotient of students at science and fisheries technology faculty, rajamangala university of technology srivijaya, trang campus, and 2) to analyze influence of personal factors, personality and socialization on adversity quotient of students at science and fisheries technology faculty, rajamangala university of technology srivijaya, trang campus. The data were collected from 286 under-graduated students of science and fisheries technology, rajamangala university of technology srivijaya, trang campus. Random sampling by Proportional Stratified Technique. Research instrument are questionnaires. The data were analyzed by using statistical methods; including percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis with stepwise method. The results had concluded as followings: firstly, almost of students are male 50.2 percents, study on second years 55.6 percents, the parent are coexist 83.3 percents, average income per month is between 2,501-5,000 baht 61.1 percents, study in technology major 41.3 percents, and GPA is between 2.01-2.50 34.8 percents. Secondly, the students had average level of the neuroticism dimension of personality, the openness dimension, the agreeableness dimension, extraversion dimension, and the conscientiousness dimension of personality were at the high level, while socialization and adversity quotient were at the high level too. thirdly, The independent variables that could predict the adversity quotient including major of study, neuroticism dimension of personality, year of study, sex, openness dimension of personality, and marital status of the parents had influenced on adversity quotient of students at science and fisheries technology faculty, rajamangala university of technology srivijaya, trang campus with the statistical significance level of .05, and could predict it at 36.2 percents.

Key words: personality, socialization, adversity quotient

สารบัญ

สารบัญเรื่อง	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	10
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ	10
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม	21
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29 40
กรอบแนวคิดในการวิจัย	41
สมมติฐานในการวิจัย	42
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	43
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
การวิเคราะห์ข้อมูล	52
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	53
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	55
ผลการวิจัย	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข้อวิจารณ์	76
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	91
สรุปผลการวิจัย	91
ข้อเสนอแนะ	95
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	98

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนนักศึกษาจำแนกตามแต่ละสาขา	45
2	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล	56
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และลักษณะบุคลิกภาพรายด้านของนักศึกษา	59
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการขัดเกลาทางสังคมรายด้านของนักศึกษา	60
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรครายด้านของนักศึกษา	60
6	แสดงระดับการวัดของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม	61
7	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพ และการขัดเกลาทางสังคม	63
8	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมของนักศึกษา	65
9	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์ของนักศึกษา	67
10	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหาของนักศึกษา	68
11	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาของนักศึกษา	70
12	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านความอดทนของนักศึกษา	72
13	สรุปตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองโดยรวมและรายด้านของนิสิต	74

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในการดำเนินชีวิตประจำวันนั้นหลายครั้งที่เราจะต้องเผชิญกับปัญหาและความยุ่งยากต่างๆ บางครั้งก็สามารถปรับตัวและเผชิญกับปัญหาเหล่านั้นได้ แต่บางครั้งก็ไม่สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนเกิดสภาวะคับข้องใจและความเครียด แล้วส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน แต่อย่างไรก็ตามโดยธรรมชาติของมนุษย์เมื่อมีสิ่งต่างๆ มากระทบร่างกายหรือจิตใจ ก็จะพยายามปรับตัวตามสถานการณ์เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข ซึ่งในการปรับตัวและเผชิญกับปัญหานั้นแต่ละคนจะมีความสามารถแตกต่างกัน การศึกษาความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคของบุคคลเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เนื่องจากเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการตอบสนองต่อเหตุการณ์เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหรือความทุกข์ยากลำบาก ผู้ที่มีความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคสูงจะมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีวินัยในตนเอง ยืดหยุ่นในการแก้ปัญหา เชื่อมมั่นในศักยภาพและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง รู้จักวางแผนและมีทักษะในการแก้ปัญหาที่มีเหตุผลและมีความเป็นไปได้ ไม่ยอมแพ้และย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ แม้จะล้มเหลวก็จะพยายามต่อสู้ใหม่ ส่วนผู้ที่มีความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคต่ำจะยอมแพ้และท้อแท้ง่ายเมื่อต้องเจอกับความผิดหวังและความทุกข์ (Stolz, 1997)

ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคนั้น บุคคลอาจจะได้รับการปลูกฝังตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นของชีวิต โดยกลุ่มทางสังคมน่าจะมีส่วนในการปลูกฝังความสามารถในการต่อสู้ชีวิตหรือให้การอบรมสั่งสอนแก่บุคคลมากที่สุด ซึ่งกลุ่มทางสังคมนั้นคือกลุ่มสถาบันครอบครัวและกลุ่มสถาบัน การศึกษา เนื่องจากบุคคลเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ด้วยตั้งแต่เริ่มต้นของชีวิตจนกระทั่งเติบโต โดยผ่านกระบวนการการขัดเกลาทางสังคม ซึ่ง Broom and Selznick (1977) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคม คือสิ่งที่มนุษย์ต้องเรียนรู้ตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่ โดยต้องเรียนรู้ถึงค่านิยม กฎเกณฑ์ และระเบียบแบบแผนที่คนในสังคมได้กำหนดไว้ เพื่อที่จะสามารถมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและอยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดี การขัดเกลาทางสังคมทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับกฎระเบียบบรรทัดฐานของสังคมได้ กลุ่มทางสังคมที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม ได้แก่ กลุ่มครอบครัว กลุ่มเพื่อน กลุ่มสถานศึกษา และกลุ่มสื่อมวลชน (Bryjak and Soroka, 1994)

นอกจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมจะเป็นสิ่งสำคัญสำหรับบุคคลแล้ว บุคลิกภาพก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนในการกำหนดความคิด การแสดงออก พฤติกรรม หรือคุณลักษณะอื่นๆ ของบุคคล ซึ่ง Hilgard (1962) กล่าวว่า บุคลิกภาพ เป็นลักษณะส่วนรวมของบุคคล และการแสดงออกของพฤติกรรม ซึ่งชี้ให้เห็นความเป็นปัจเจกบุคคล ในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมรวมถึงลักษณะที่ส่งผลต่อการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้แก่ ความรู้สึกนับถือตนเอง ความสามารถ แรงจูงใจ ปฏิบัติการในการเกิดอารมณ์ และลักษณะนิสัยที่สะสมจากประสบการณ์ชีวิต ฉะนั้น ในการศึกษาความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคบุคคล โดยการเริ่มศึกษาตั้งแต่บุคลิกภาพนั้น ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะได้รับข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ในการนำมาพัฒนาหรือส่งเสริมให้บุคคลมีทักษะและความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคมากขึ้น

ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคเป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝนและพัฒนาได้ บุคคลที่ได้รับการฝึกฝนและพัฒนา จะมีทักษะในการเผชิญและแก้ปัญหาได้ดีขึ้น โดยเฉพาะนักศึกษา ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่นและอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน และในช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยแห่งการเรียนรู้ อยากรู้ อยากลอง อยากทำอะไรด้วยตัวเอง ต้องการความเป็นอิสระจากครอบครัว และต้องการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งสาเหตุเหล่านี้อาจจะทำให้นิสิตนักศึกษาพบเจอกับปัญหาหลายอย่าง เช่น ปัญหาด้านการเรียน ปัญหาด้านการปรับตัว หรือปัญหาส่วนตัวอื่นๆ ที่จะก่อให้เกิดความเครียดและวิตกกังวล บางคนอาจจะสามารถฟื้นฟูอุปสรรคไปได้ แต่บางคนไม่สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานในอนาคตได้ แต่อย่างไรก็ตามถ้าทราบถึงต้นเหตุของความบกพร่องของการเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค ก็อาจจะสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาปรับปรุงและพัฒนาให้นักศึกษามีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคได้ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อตัวนักศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นว่าความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของนักศึกษามีความสำคัญ และเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ นักศึกษาประสบความสำเร็จได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาอิทธิพลของบุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคมที่มีต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง เพื่อที่จะได้นำผลวิจัยมาเป็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของนักศึกษาให้ดียิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคมที่มีต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง

2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคมที่มีต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยทำให้ทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะของบุคลิกภาพระดับการขัดเกลาทางสังคมและความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของนักศึกษา

2. ทำให้ทราบว่าตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลและตัวแปรทางจิตวิทยาตัวใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของนักศึกษา

3. ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยนี้สามารถเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจการนักศึกษาและคณะต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของนักศึกษาประชาชนทั่วไปที่อยู่ในช่วงวัยเดียวกัน รวมทั้งจะเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนี้ที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตตรงที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 (หลักสูตร 4 ปี) ภาคปลาย ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1,009 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

- เพศ
- ชั้นปีที่ศึกษา
- เกรดเฉลี่ยสะสม
- รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือน
- กลุ่มสาขาวิชา
- สถานภาพสมรสของบิดามารดา

2. บุคลิกภาพ โดยใช้แนวคิดบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบของ Costa and MacCrae (1992) ประกอบด้วย

- 2.1 องค์ประกอบด้านความหุนหันไหว
- 2.2 องค์ประกอบด้านการแสดงตัว
- 2.3 องค์ประกอบด้านการเปิดกว้าง
- 2.4 องค์ประกอบด้านการยอมรับผู้อื่น

2.5 องค์ประกอบด้านการมีสติ

3. การขัดเกลาทางสังคม โดยใช้แนวคิดการขัดเกลาทางสังคมตามแนวคิดของ Bryjak and Soroka (1994) ประกอบด้วยกลุ่มทางสังคมที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคม 4 กลุ่ม ดังนี้

- 3.1 การขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัว
- 3.2 การขัดเกลาทางสังคมจากกลุ่มเพื่อน
- 3.3 การขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันการศึกษา
- 3.4 การขัดเกลาทางสังคมจากสื่อมวลชน

ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค โดยใช้แนวคิดความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคตามแนวคิดของ Stoltz (2001) ประกอบด้วยความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค 4 องค์ประกอบคือ

- 4.1 ด้านการควบคุมสถานการณ์
- 4.2 ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา
- 4.3 ด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหา
- 4.4 ด้านความอดทน

นิยามศัพท์

นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 (หลักสูตร 4 ปี ของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง ภาคปลาย ปีการศึกษา 2556

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะของนักศึกษาแต่ละคนในเรื่องต่างๆ ประกอบด้วย เพศ ชั้นปีที่ศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือน กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา และสถานภาพสมรสของบิดามารดา

ชั้นปีที่ศึกษา หมายถึง ระดับชั้นการศึกษาที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2556

กลุ่มสาขาวิชา หมายถึง กลุ่มของสายการเรียนของสาขาที่นักศึกษาสังกัด โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มสาขาวิชา คือ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาเทคโนโลยี

กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ หมายถึง กลุ่มของสายการเรียนที่ประกอบด้วย สาขาเทคโนโลยีการประมง สาขาวิทยาศาสตร์ทางทะเล สาขาสัตวศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์กายภาพ

กลุ่มสาขาวิชาเทคโนโลยี หมายถึง กลุ่มของสายการเรียนที่ประกอบด้วย สาขาวิชาเทคโนโลยี

เกรดเฉลี่ยสะสม หมายถึง คะแนนผลการเรียนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่เทอมแรกจนถึงเทอมล่าสุด โดยแบ่งช่วงของเกรดเฉลี่ยสะสมออกเป็น 1) 0.00-2.00 2) 2.01-2.50 3) 2.51-3.00 4) 3.01-4.00

รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือน หมายถึง จำนวนเงินที่ได้รับจากทุกแหล่งรวมกันในแต่ละเดือนของนักศึกษา โดยแบ่งช่วงของรายได้เฉลี่ยเป็น 1) 0-2,500 บาท 2) 2,501-5,000 บาท 3) 5,001-7,500 บาท 4) 7,501-10,000

สถานภาพสมรสของบิดามารดา หมายถึง สถานภาพการครองคู่ที่แสดงถึงลักษณะการอาศัยอยู่ร่วมกันของบิดามารดาของนักศึกษา ยึดหลักพฤติการณ์เป็นหลัก โดยแบ่งสถานภาพสมรสของบิดามารดาออกเป็น 1) อยู่ด้วยกัน 2) หย่าร้าง 3) หม้าย 4) แยกกันอยู่ 5) อื่นๆ

บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะส่วนรวมและการแสดงออกพฤติกรรมของนักศึกษาแต่ละบุคคล ซึ่งสิ่งที่แสดงถึงบุคลิกภาพประกอบไปด้วย ความคิดความรู้สึก ทักษะคิด ค่านิยม แรงจูงใจ รวมทั้งลักษณะการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆ ในการศึกษาครั้งเป็นการศึกษาบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วยบุคลิกภาพ 5 ด้าน คือ บุคลิกภาพด้านความห้วนไห้ว บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว บุคลิกภาพด้านการเปิดกว้าง บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น และบุคลิกภาพด้านการมีสติ โดยผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์บุคลิกภาพด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพของนักศึกษาที่มีความวิตกกังวลต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว หงุดหงิดง่าย รู้สึกท้อแท้ ไม่มีกำลังใจ ซึมเศร้าง่าย ประหม่า ไม่สามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองได้ และมีอารมณ์แปรปรวน ไม่มั่นคง

บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพของนักศึกษาที่มีความอบอุ่น เป็นมิตรกับผู้อื่น ชอบอยู่ร่วมกับผู้อื่น กล้าแสดงออกแสดงความคิดเห็น ชอบทำกิจกรรมที่ท้าทาย ตื่นเต้น ร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใสและมองโลกในแง่ดี

บุคลิกภาพด้านการเปิดกว้าง หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพของนักศึกษาที่ช่างฝัน ช่างจินตนาการ มีความคาดหวัง มีสุนทรียภาพ ได้รับความรู้สึที่แท้จริงของตัวเอง ชอบกิจกรรมแปลกใหม่ มีความคิดริเริ่ม เป็นนักปฏิบัติ มีมุมมองและยอมรับค่านิยมใหม่ๆ

บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพของนักศึกษาที่ตรงไปตรงมา ไว้วางใจผู้อื่น ไม่อคติ โกรธจริงใจ ชอบความปรองดอง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตใจอ่อนโยน มีน้ำใจ อ่อนน้อมถ่อมตน และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

บุคลิกภาพด้านการมีสติ หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพของนักศึกษาที่สามารถจัดการกับตนเองได้อย่างมีเหตุผล มีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์ มีความพยายามกระตือรือร้น มีความรอบคอบไตร่ตรองก่อนลงมือปฏิบัติ

การจัดেলাทางสังคม หมายถึง กระบวนการที่นักศึกษาได้รับการถ่ายทอดทั้งทางตรงและทางอ้อม เกี่ยวกับความรู้ ทักษะคิด บรรทัดฐาน ขนบธรรมเนียมประเพณี และค่านิยมต่างๆ จากกลุ่มบุคคลและองค์กรต่างๆทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มครอบครัว กลุ่มเพื่อน กลุ่มสถาบันการศึกษา และกลุ่มสื่อมวลชน เพื่อที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นสมาชิกที่ดีและเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งกลุ่มทางสังคมที่ทำหน้าที่ในการจัดেলাทางสังคมได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน โดยผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์ดังนี้

การจัดেলাทางสังคมจากครอบครัว หมายถึง กระบวนการที่นักศึกษาได้รับการถ่ายทอดความรู้ ทักษะคิด บรรทัดฐานทางสังคมและค่านิยมต่างๆ จากบุคคลครอบครัว เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง เป็นต้น

การขัดเกลาทางสังคมจากกลุ่มเพื่อน หมายถึง กระบวนการที่นักศึกษาได้รับการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ทักษะคิด บรรทัดฐานทางสังคมและค่านิยมต่างๆ จากเพื่อนในกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มเพื่อนบ้าน กลุ่มเพื่อนที่มหาวิทยาลัย หรือกลุ่มเพื่อนในองค์กรต่างๆ ที่นักศึกษาเป็นสมาชิก

การขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่นักศึกษาได้รับการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ทักษะคิด บรรทัดฐานทางสังคมและค่านิยมต่างๆ จากสถาบัน การศึกษา เช่น ครู อาจารย์ หลักสูตรการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตรและนอกหลักสูตร

การขัดเกลาทางสังคมจากสื่อมวลชน หมายถึง กระบวนการที่นักศึกษาได้รับการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ทักษะคิด บรรทัดฐานทางสังคมและค่านิยม ผ่านสื่อประเภทต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

ความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค หมายถึง ความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค เป็นความอดทนเมื่อมีอุปสรรคและสามารถฟื้นฝ่าอุปสรรคได้อย่างคนมีกำลังใจและมีความหวังอยู่เสมอ รวมทั้งรูปแบบปฏิบัติการตอบสนองหรือพฤติกรรมที่นักศึกษาแสดงออกต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและสถานการณ์ต่างๆ ที่ต้องประสบพบเจอในชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ ความรับผิดชอบต่อปัญหา การรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหา และความอดทนต่อปัญหา และได้กำหนดนิยามศัพท์ความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรคดังนี้

ด้านการควบคุมสถานการณ์ (C = Control) หมายถึง ความสามารถในการควบคุมและจัดการสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถสร้างความรู้สึกลงมาบอกต่อสถานการณ์และปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น และสามารถควบคุมตนเองให้สามารถผ่านปัญหาและอุปสรรคไปได้

ความรับผิดชอบต่อปัญหา (O = Ownership) หมายถึง ความรับผิดชอบต่อปัญหาและการรับเอาสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นมาจัดการแก้ไขโดยไม่สนใจสาเหตุของปัญหานั้นว่าเกิดขึ้นจากอะไร

การรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหา (R = Reach) หมายถึง การรับรู้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นจะมีการขยายตัวลุกลามหรือไม่ ผลกระทบและอุปสรรคของปัญหาที่เกิดขึ้นมีการขยายตัวไปสู่ปัญหาอื่นหรือไม่

ความอดทน (E = Endurance) หมายถึง การรับรู้ต่อสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นว่าจะคงอยู่เป็นระยะเวลานานเท่าใดและจะสามารถจัดการได้กับปัญหาที่เกิดขึ้นได้หรือไม่

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาวิจัยเรื่องอิทธิพลของบุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคมที่มีต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา ประกอบด้วยแนวคิดต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ เนื่องจากบุคลิกภาพเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของ และเอกลักษณ์เฉพาะตัว หากเรามีบุคลิกภาพที่ดีทั้งบุคลิกภาพภายนอกและภายในย่อมทำให้เราเป็นบุคคลที่น่าคบหาและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นได้ พัฒนา รุ่งเรือง สุข (2536) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นผลรวมอย่างมีระบบของพฤติกรรมต่างๆ ตลอดจนทัศนคติและค่านิยม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยเฉพาะตัวบุคคล

ความหมายของบุคลิกภาพ (Personality)

สำหรับความหมายของบุคลิกภาพนั้น ได้มีนักวิชาการนำเสนอไว้ต่างๆ กัน ดังต่อไปนี้

Allport (1961) กล่าวว่าบุคลิกภาพ คือ ระบบต่างๆ ทางกายและจิตใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้และเป็นเครื่องกำหนดอันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลว่าจะปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมรอบตัวได้อย่างไร

Hilgard (1962) กล่าวว่า บุคลิกภาพ เป็นลักษณะส่วนรวมของบุคคล และการแสดงออกของพฤติกรรม ซึ่งชี้ให้เห็นความเป็น บังเจกบุคคล ในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงลักษณะที่ส่งผลต่อการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้แก่ ความรู้สึกนับถือตนเอง ความสามารถ แรงจูงใจ ปฏิบัติการในการเกิดอารมณ์ และลักษณะนิสัยที่สะสมจากประสบการณ์ชีวิต

Hilgard (1967) ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า หมายถึง แบบแห่งลักษณะของบุคคลรวมถึงวิธีการแสดงออก ซึ่งกำหนดการปรับตัวตามแบบฉบับของแต่ละบุคคล

McShane and Glinow (2000) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึงแบบแผนของความสัมพันธ์ที่คงเส้นคงวา ระหว่างพฤติกรรมภายนอกและลักษณะภายในที่สอดคล้องกันของบุคคล ซึ่งสามารถอธิบายถึงแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

โสภา ชูพิกุลชัย (2542) ให้คำจำกัดความของคำว่าบุคลิกภาพเป็น 2 ประเด็นคือ ประเด็นแรก หมายถึง ลักษณะของแต่ละบุคคลที่ได้รับการหล่อหลอมทางสังคม ซึ่งส่งผลบุคคลนั้นแตกต่างจากบุคคลอื่น ประเด็นที่สองหมายถึง ลักษณะของแต่ละบุคคลที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนออกมาจากลักษณะอื่นหรือจากนิสัยที่ซ่อนอยู่ภายใน

จากความหมายของบุคลิกภาพข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าบุคลิกภาพคือลักษณะโดยรวมของบุคคลที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ ทั้งพฤติกรรมที่สามารถมองเห็นได้ เช่น การเดิน การนั่ง การพูด เป็นต้น และพฤติกรรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้ เช่น อุปนิสัย อารมณ์ ความคิดความรู้สึก หรือทัศนคติ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะสะท้อนความเป็นตัวตนของแต่ละบุคคล บุคลิกภาพยังมีอิทธิพลต่อการปรับตัวและสามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้อีกด้วย

ลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ

Jenkins (1971) กล่าวว่า บุคลิกภาพแบ่งออกเป็น 2 แบบคือ แบบ A คือ มุ่งสัมฤทธิ์ และแบบ B คือ มุ่งสัมพันธ์ ในทฤษฎีบุคลิกภาพแบบ A แบบ B จะมุ่งเน้นรูปแบบบุคลิกภาพ 2 แบบที่เกิดจากแรงจูงใจ 2 แบบคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ โดยลักษณะของบุคลิกภาพแต่ละแบบมีดังนี้

1. บุคลิกภาพแบบ A (Type A Personality) คือจะเป็นบุคลิกที่มีความก้าวร้าว ต้องการความสำเร็จอย่างไม่หยุดหย่อน คนที่ทำอะไรจริงจัง ชอบการแข่งขันใช้อารมณ่มากกว่าเหตุผล เมื่อหน้ากับการรอคอย คนกลุ่มนี้จะทำงานภายใต้ความกดดันสูง จึงคำนึงถึงเวลาที่ใช่และปริมาณงานที่ทำได้ การตัดสินใจจึงรวดเร็วเกินไป และพัฒนาการการแก้ปัญหาไม่ค่อยดี เพราะไม่ใช้เวลาในการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผิดพลาดของตนเอง

2. บุคลิกภาพแบบ B (Type B Personality) จะมีลักษณะตรงกันข้ามกับลักษณะ A จะเป็นพวกที่ค่อนข้างเอื่อย ทำงานไปเรื่อยๆ ใจเย็น ไม่กระตือรือร้นที่จะแสดงออก พร้อมทั้งจะพักผ่อน หรือสนุกสนานโดยไม่กังวลใด แต่สัมพันธ์ภาพกลับดีกว่า บุคคลลักษณะนี้ต้องการที่จะสร้างและคงไว้ซึ่งสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่นที่ตนเกี่ยวข้อง เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมจึงมีความต้องการที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น เพราะมนุษย์ชอบอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เป็นพวกและต้องการความรัก

Price (1982) กล่าวว่าบุคลิกภาพสามารถแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือบุคลิกภาพแบบ A และบุคลิกภาพแบบ B โดยแต่ละแบบจะมีลักษณะต่างๆดังต่อไปนี้

1. ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบ A จะมีความทะเยอทะยาน (Ambition) ในเรื่องของความต้องการความเจริญก้าวหน้าในชีวิต มีอำนาจ มีตำแหน่งหน้าที่การงาน มีความมั่นคง และชื่อเสียงของสูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบ B

2. บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ A จะกำหนดมาตรฐานในการทำงาน (Setting Excessively High Performance Standard) และจะมีพยายามในการทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้สูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพ B เพื่อเป็นการพิสูจน์ว่า ตนเป็นผู้มีความสามารถและประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งจะเป็นลักษณะตรงข้ามกับบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ B ที่กำหนดมาตรฐานการทำงานที่ต่ำกว่า

3. ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบ A จะมีความกระตือรือร้นอย่างแรงกล้า (Hard Driving Behavior) และส่งผลให้ทำงานได้จำนวนมาก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

4. ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบ A ชอบการแข่งขัน (Competition) จะมีลักษณะชอบชิงดีชิงเด่น และต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการและให้ได้สิ่งที่ดีกว่าคนอื่น

5. ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบ A จะชอบใช้ความรุนแรง (Aggressiveness) ในการแก้ปัญหา ทำลายทรัพย์สินหรือทำให้ผู้อื่นเสียหาย โดยอาจจะบาดเจ็บทางร่างกาย จิตใจ ซึ่งอาจเกิดจากการใช้คำพูดดูถูกหรือทำให้คนอื่นขายหน้า

6. ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบ A มักจะมีความเร่งรีบ (Time Urgency) เกิดจากความรู้สึกที่ถูกกดดันจากเวลาภายนอกอยู่ตลอดเวลา จะรู้สึกว่าเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว จึงมีความเร่งรีบอยู่ตลอดเวลาเพื่อใช้เวลาให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งแตกต่างจากบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ B ที่มีความสุขกับการใช้เวลาในการพักผ่อนหย่อนใจ และมักทำงานโดยไม่มีการกำหนดเวลา

7. ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบ A จะขาดความอดทน (Impatience) โดยมีลักษณะที่ไม่อดทนต่อการรอคอย ใจร้อน มักจะเบื่อง่ายซึ่งในประเด็นของความไม่อดทนของบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ A นั้นสอดคล้องกับการที่มีความเร่งรีบและถูกกดดันด้วยเวลา

8. ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบ A มักจะเป็นปรปักษ์กับผู้อื่น (Hostility) จะชอบข่มขู่ผู้อื่น และต้องการให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย แต่บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ B จะมีลักษณะที่มีมิตรกับทุกคน และมีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

9. ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบ A จะมีลักษณะการพูดและการเคลื่อนไหว (Speech and Motor Characteristic) ที่รวดเร็ว จะเร่งรีบในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยที่ไม่จำเป็นและมักพูดแทรกผู้อื่นขณะที่ยังพูดไม่จบซึ่งจะตรงกันข้ามกับบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ B

Eysenck (1984) ได้อธิบายลักษณะบุคลิกภาพไว้ 2 ลักษณะคือ

1. บุคลิกภาพที่อยู่ในมิติเปิดเผย (Extrovert) และมิติเก็บตัว (Introvert) เขากล่าวว่า คนเปิดเผยหรือแสดงตัว เมื่อประสบปัญหาหมักจะลดความเครียดโดยการคลุกคลีอยู่กับเพื่อนฝูง และมีพฤติกรรมอยู่ในกรอบประเพณี ชอบงานรื่นเริง ชอบพูดคุยกับผู้คน ชอบความตื่นเต้นและการเปลี่ยนแปลง และควบคุมอารมณ์ได้อย่างรวดเร็ว ส่วนคนเก็บตัวจะมีอาการหมกมุ่น หันเข้าหาตัวเอง ไม่ชอบพบปะผู้คน มีการวางแผนอยู่ในใจเสมอ ไม่ชอบความตื่นเต้น และไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้

2. บุคลิกภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด (Genotypic) กับบุคลิกภาพที่ได้มาภายหลัง (Phenotypic) โดยบุคลิกภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิดคือ บุคลิกภาพที่แสดงออกมาโดยธรรมชาติ ไม่มีสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบ ส่วนบุคลิกภาพที่ได้มาภายหลังคือบุคลิกภาพที่แสดงออกมาโดยมีสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบ เช่น ชาตินิยม เผด็จการ หรือเข้าข้างพวกของตัวเอง

Costa and MacCrae (1992) ได้อธิบายและแบ่งองค์ประกอบของบุคลิกภาพไว้ 5 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบด้านความหวั่นไหว (Neuroticism) หมายถึงบุคคลที่มีอารมณ์ทางด้านลบบ่อยครั้ง เช่น ความวิตกกังวล ความรู้สึกไม่ปลอดภัย มีสภาวะอารมณ์ที่ไม่คงที่ ส่วนบุคคลที่ได้คะแนนความหวั่นวิตกต่ำเป็นบุคคลที่มีสภาวะอารมณ์คงที่ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มีโอกาสที่เข้มแข็ง บุคคลเหล่านี้จะมีความสุขและมีความพึงพอใจในชีวิต โดยลักษณะความหวั่นวิตกจะประกอบด้วย ความวิตกกังวล ความเกลียดชัง ความซึมเศร้าไม่เบิกบาน ความมีสำนึกต่อตนเอง ความหุนหัน ความไม่มั่นคงอ่อนแอ

2. องค์ประกอบด้านการแสดงตัว (Extraversion) เป็นด้านที่สามารถทำนายพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลได้ เป็นการวัดการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและผู้อื่น การแสดงออกทางสังคมประกอบด้วย ความอบอุ่น การชอบอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม การแสดงออกที่เหมาะสม ชอบกิจกรรมแสวงหาความตื่นเต้นท้าทาย และมีอารมณ์ทางบวก

3. องค์ประกอบด้านการเปิดกว้าง (Openness) หมายถึง บุคคลที่มีการเปิดกว้างต่อประสบการณ์ต่างๆ เป็นบุคคลที่มีค่านิยมทางด้านความคิด จินตนาการ ใจกว้าง ด้านนี้จะประกอบด้วย ความน่าอัศจรรย์ใจ ความนิยมความงาม ความรู้สึก การแสดงออก ความคิดความเชื่อ ค่านิยม

4. องค์ประกอบด้านการยอมรับผู้อื่น (Agreeableness) เป็นด้านที่ชี้ถึงความเป็นมิตร หลีกเลียงการสร้างความเกลียดชัง องค์ประกอบด้านการยอมรับนี้ประกอบด้วย ความไว้วางใจ มีความซื่อตรง เห็นแก่ผู้อื่น อ่อนน้อมถ่อมตน ตั้งใจช่วยเหลือผู้อื่น

5. องค์ประกอบด้านการมีสติ (Conscientiousness) หมายถึง บุคคลที่มีความรอบคอบ มีระเบียบ มีความมุ่งมั่น องค์ประกอบด้านนี้ ประกอบด้วย ความสามารถ ความมีระเบียบแบบแผน เคารพเชื่อฟัง มีความพยายาม รักษาวินัยในตนเอง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

สถิต วงศ์สุวรรณ (2540) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพว่าประกอบด้วย 3 ประการ ดังนี้

1. พันธุกรรม (Heredity) หรือศักยภาพที่มีมาแต่กำเนิดซึ่งอาจเป็นผลของพันธุกรรมหรืออิทธิพลต่างๆ ที่มีต่อทารกก่อนคลอด ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดเป็นความแตกต่างเบื้องต้นของมนุษย์และจะเป็นเงื่อนไขกำหนดทิศทาง และขอบเขตของการพัฒนาบุคลิกภาพในระดับหนึ่ง เช่น ลักษณะรูปร่าง หน้าตา ระบบประสาท ลักษณะอารมณ์และความสมบูรณ์หรือความพิการของร่างกาย เป็นต้น

2. สิ่งแวดล้อม (Environment) สิ่งแวดล้อม หมายถึงสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวบุคคลทุกสิ่งทุกอย่างที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับตัวบุคคล อาจเป็นสถานการณ์หรือสิ่งที่คุณคนนั้นสัมผัสหรือเกี่ยวข้องด้วยทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ เช่น วัฒนธรรม รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ที่อยู่อาศัย อาหาร ญาติพี่น้อง สถาบัน การศึกษา เป็นต้น โดยสิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวกำหนดขอบเขตของการพัฒนา เด็กที่เกิดในครอบครัวที่ฐานะดีมีอาหารการกินสมบูรณ์ พ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดูถูกต้องตามหลักจิตวิทยา เด็กก็จะพัฒนาเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่ดีได้ ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ต่างกันย่อมทำให้บุคลิกภาพของคนต่างกันได้

3. ความพยายามที่จะปรับปรุงบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ความพยายามและความตั้งใจปฏิบัติ ด้วยกลวิธีต่างๆ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยสร้างเสริมบุคลิกภาพให้ขึ้นไปตามความปรารถนาได้ เช่น การออกกำลังกาย จะช่วยให้สูงขึ้นกว่าปกติได้ การแต่งกายที่เหมาะสมอย่างเช่นคนสูงสวมเสื้อกางเกงด้วยผ้ามีลายเป็นทางขวางก็จะทำให้ดูเตี้ยลง ถ้าสวมเสื้อผ้ามีลายทางตั้งจะทำให้คนอ้วนเตี้ยดูสูงขึ้นและอ้วน

น้อยลง เป็นต้น ดังนั้นความคิดและความพยายามที่จะปรับปรุงบุคลิกภาพตนเองจึงถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคลิกภาพของบุคคลเปลี่ยนแปลงได้

ทฤษฎีบุคลิกภาพ

Fehr (1983) ได้กล่าวถึง การจัดแบ่งทฤษฎีบุคลิกภาพโดยใช้เกณฑ์การอธิบายพัฒนาการของบุคลิกภาพเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) เป็นทฤษฎีที่ได้อธิบายถึงการพัฒนาการของบุคลิกภาพตามแนวคิดของ Sigmund Freud ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่เกิดจากแรงผลักดันของจิตไร้สำนึก (Unconscious) สัญชาตญาณ (Instinct) ซึ่งโครงสร้างของบุคลิกภาพประกอบด้วย Id, Ego, Super-Ego และกลไกป้องกันตนเอง (Defense Mechanism) นักทฤษฎีที่สำคัญในกลุ่มจิตวิเคราะห์ อาทิเช่น Carl Jung, Alfred Adler และ Karen Horney

Id เป็นระบบที่เป็นต้นกำเนิดของบุคลิกภาพ ซึ่งบุคคลได้รับมาตั้งแต่เกิดพร้อมกับสัญชาตญาณ Id เป็นแหล่งกำเนิดของพลังจิต จัดเป็นสัญชาตญาณพื้นฐานของมนุษย์ Id เป็นระดับจิตใต้สำนึกและทำงานตามหลักการแห่งความสุข คือมีความปรารถนาที่เกิดขึ้นทันทีทันใดเพื่อให้เกิดความพึงพอใจทั้งหมด

Ego มีอยู่เพื่อเป็นตัวที่ปรับความต้องการของ Id ให้เหมาะสมกับความจริงของโลกภายนอก Ego จะทำงานตามกฎแห่งความเป็นจริง (Reality Principle) โดยมีจุดหมายเพื่อชะลอความอยากและแรงขับซึ่งเกิดจากการทำงานตามกฎแห่งความพึงพอใจของ Id ชั่วคราว จนกว่าจะค้นพบวิธีการตอบสนองความต้องการที่ถูกต้องเหมาะสมกับความเป็นจริง Ego จึงเป็นระบบส่วนที่เป็นเหตุเป็นผลและเป็นตัวควบคุมบุคลิกภาพและพฤติกรรมของบุคคล

Superego เป็นตัวแทนของค่านิยม ธรรมเนียม และแนวคิดของสังคมภายนอกซึ่งบุคคลได้รับจากบิดามารดาเป็นผู้วางให้ Superego จึงเป็นบุคลิกภาพด้านจริยธรรมของบุคคลซึ่งทำหน้าที่ยับยั้งแรงกระตุ้นของ Id การทำงานของ Superego จึงเป็นไปเพื่อความถูกต้องดีงามตามมาตรฐานของสังคม ซึ่ง Freud เชื่อว่าบุคลิกภาพที่ปกติของบุคคลเกิดจากระบบทั้ง 3 ส่วนคือ Id, Ego, Superego ทำงานประสานกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมี Ego เป็นแกนนำที่คอยปรับความขัดแย้งระหว่าง Id กับ Superego และโลกภายนอก

2. ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behaviorist Theory) อธิบายว่า แบบแผนพฤติกรรมของคนเกิดจากการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบและเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้จึงอธิบายพัฒนาการของบุคลิกภาพด้วยการเรียนรู้จากตัวแบบและการเสริมแรง ตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม นักทฤษฎีที่สำคัญในกลุ่มนี้คือ Pavlov, Watson and Skinner

3. ทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanistic Theory) จัดเป็นกลุ่มของนักจิตวิทยาที่มีแนวคิดว่า

3.1 บุคลิกภาพของบุคคล มิได้หมายถึงเฉพาะส่วนรวมของหน่วยย่อยต่างๆ ของสิ่งที่เรียกว่าบุคลิกภาพแต่ยังหมายถึงความเป็นเอกลักษณ์ของบุคคลที่ทำงานร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ

3.2 บุคลิกภาพของมนุษย์ คือ การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปสู่ภาวะที่ดีกว่าตลอดเวลา จุดหมายสูงสุดของการเปลี่ยนแปลงสู่ความดีงามของบุคลิกภาพ คือ ภาวะเต็มเปี่ยมแห่งศักยภาพของบุคคล (Self-Actualization)

3.3 พฤติกรรมและบุคลิกภาพของบุคคลเป็นผลมาจากการที่บุคคลรับรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัวเขาอย่างไรไม่ว่าจะเป็นการรับรู้นั้นจะเป็นไปตามข้อเท็จจริงหรือไม่

นักทฤษฎีสำคัญในกลุ่มนี้คือ Abraham Maslow และ Carl Roger นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มุ่งศึกษาอัตมโนทัศน์ (Self Concept) กับบุคลิกภาพ ซึ่งอธิบายพัฒนาการของบุคลิกภาพและพัฒนาการของบุคลิกภาพด้วยอัตมโนทัศน์

4. ทฤษฎีลักษณะนิสัย (Trait Theory of Personality) เป็นทฤษฎีที่อธิบายว่าบุคลิกภาพ คือ แบบแผนพฤติกรรมที่คงเส้นคงวา เป็นทฤษฎีที่พัฒนามาจากทฤษฎีแบ่งประเภท โดยการพยายามวิเคราะห์ถึงลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคลในการประพฤติโต้ตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่แตกต่างกัน เป็นการวิเคราะห์แง่มุมของบุคลิกภาพอย่างละเอียด เพื่อที่จะชี้เฉพาะลักษณะนิสัยแบบต่างๆ และวัดลักษณะนิสัยนั้นๆ เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพซึ่งเกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของลักษณะนิสัยหลายๆ ลักษณะ

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2539: 195-202) ได้กล่าวถึงทฤษฎีบุคลิกภาพทฤษฎีหนึ่ง คือ ทฤษฎีบุคลิกภาพของ Cattell แนวความคิดบุคลิกภาพของ Cattell นั้นจัดอยู่ในกลุ่มลักษณะนิสัย (Trait theory) และกลุ่มการ

วิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor theory) ซึ่งเป็นแนวคิดที่สามารถทำนายได้ถึงพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ต่างๆ Cattell ใช้วิธีการแยกแยะวิเคราะห์องค์ประกอบในการศึกษาโครงสร้างบุคลิกภาพและ Cattell ได้จำแนกประเภทของเทรท (Trait) ดังนี้

1. Surface traits VS Source traits

Surface traits: เป็นเทรทพื้นผิวที่มีลักษณะเหมือนจะเกาะกลุ่มอยู่ด้วยกัน เช่น การไม่มีสมาธิในการทำงาน การตัดสินใจไม่ได้ การไม่สามารถหยุดนิ่งอยู่กับที่หลุกหลิก เป็นต้น เป็นลักษณะที่อาจ สังเกตได้ง่าย แต่เนื่องจากเทรทพื้นผิวเป็นลักษณะที่สรุปเอาเอง โดยไม่มีหลักฐานยืนยันแน่นอนและสามารถเปลี่ยนไปได้ไม่มีความคงที่ Cattell จึงถือว่าเทรทพื้นผิวไม่มีคุณค่าพอที่จะนำมาใช้อธิบายบุคลิกภาพของบุคคลที่แท้จริง

Source traits: เทรทโครงสร้างเป็นลักษณะโครงสร้างพื้นฐาน Cattell ถือว่าเทรทประเภทนี้เป็นองค์ประกอบหลักของบุคลิกภาพของบุคคล เนื่องจากเป็นลักษณะที่มีความมั่นคงเป็นพื้นฐานของบุคลิกภาพ ทั้งทางบวกและทางลบ เทรทประเภทนี้จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่หลากหลายในสถานการณ์และเวลาที่ต่างกัน Cattell จึงได้ข้อสรุปจากผลการวิเคราะห์แยกแยะองค์ประกอบจากตัวแปรต่างๆ ว่าลักษณะพฤติกรรมของบุคคลประกอบด้วยเทรทโครงสร้างจำนวน 16 ลักษณะ หรือที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า 16 PF นั้นเอง

2. Constitutional traits VS Environmental mold traits

เทรท 2 ลักษณะนี้เป็นเทรทย่อยของ Source traits โดย Constitutional traits คือ พฤติกรรมที่ถูกกำหนดจากลักษณะทางชีววิทยาของบุคคล ส่วน Environmental mold traits คือ พฤติกรรมที่ถูกกำหนดจากสิ่งแวดล้อมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ

3. Ability, Temperament VS Dynamic traits

เทรทนี้เป็นส่วนของ Source traits และแยก 3 ลักษณะ คือ

Ability traits หมายถึง ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญของบุคคลในการดำเนินชีวิตในรูปแบบต่างๆ เช่น ความถนัดทางภาษา ดนตรี การกีฬา เป็นต้น

Temperament traits หมายถึง Tone อารมณ์ของคน เช่น ร้อน เย็น สงบ ตื่นเต้นหรือแบบของการใช้ชีวิต Cattell เชื่อว่า Temperament นี้จะเป็นสิ่งที่กระตุ้นลักษณะพฤติกรรม

Dynamic traits หมายถึง ส่วนของแรงจูงใจของบุคคล และเป็นตัวเร้าให้บุคคลกระทำ เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายที่วางไว้ แรงจูงใจลักษณะกลุ่มนี้ เช่น มักรักใหญ่ใฝ่สูง บ้าอำนาจ ร้อนวิชา ที่สุดอาจกลายเป็นบุคลิกภาพแบบ Source traits

4. Common traits VS Unique traits

Common traits คือ ลักษณะของบุคคลที่คนในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกัน มีส่วนคล้ายกันๆ

Unique traits คือ ลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล แต่อาจมีบุคคลอื่นที่มีลักษณะคล้ายกันก็ได้

นอกจากนี้ ศรีเรื่อน แก้วกังวาล (2539: 99-100) ยังได้กล่าวถึงทฤษฎีบุคลิกภาพอีก 3 กลุ่มแนวคิดที่สำคัญ ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดต่างๆ ดังนี้

1. แนวคิดกลุ่มจิตวิเคราะห์ แนวคิดกลุ่มนี้มองมนุษย์ว่าเป็นสิ่งมีชีวิตที่ประกอบไปด้วยสัญชาตญาณและความขัดแย้ง ผู้นำกลุ่มแนวคิดกลุ่มนี้คือ Sigmund Freud โดยมีความเชื่อว่า จิตใต้สำนึกและพลังจูงใจที่ไร้เหตุผลจะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม รวมทั้งเป็นตัวกำหนดลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลด้วย

2. แนวคิดกลุ่มพฤติกรรมนิยม แนวคิดนี้มองว่าบุคลิกภาพของมนุษย์มีความยืดหยุ่น โดยจะอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพและทางสังคม บุคลิกลักษณะของมนุษย์จะขึ้นอยู่กับลักษณะรูปแบบของสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวบุคคล นักคิดกลุ่มพฤติกรรมนิยมจะเชื่อว่า พฤติกรรมสัตว์มีความคล้ายคลึงกับพฤติกรรมมนุษย์หลายอย่างดังนั้น จึงมักอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์โดยอาศัยการทดลองและการสังเกตพฤติกรรมของสัตว์ต่างๆ เป็นพื้นฐาน และเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์แห่งการเรียนรู้ ผู้นำแนวคิดกลุ่มนี้ ได้แก่ Watson และ B.F. Skinner

3. แนวคิดกลุ่มมนุษยนิยม แนวคิดนี้มีการมองธรรมชาติมนุษย์ด้านดีงาม มนุษย์เกิดมาด้วยความดี มนุษย์มีธรรมชาติใฝ่ดี สร้างสรรค์ความดี ประารถนาความเจริญวัฒนะแห่งตนและบุคลิกภาพของตน รู้คุณค่าในตนเอง รู้จักผิดชอบชั่วดี มีความรับผิดชอบในชีวิต และที่สำคัญคือ มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาจะ

ประจักษ์รู้จักตนและใช้ความสามารถเฉพาะตัวของตนเพื่อใช้พลังความรู้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ดีที่สุด ผู้นำแนวคิดกลุ่มนี้ที่สำคัญ คือ Abraham Maslow

วิธีการและเครื่องมือในการวัดบุคลิกภาพ

นภคต มหาวิริยะกุล (2526) อธิบายว่า วิธีการวัดบุคลิกภาพสามารถทำได้ 2 ด้าน คือการประเมินผู้อื่นและการให้ผู้อื่นประเมินตนเอง

1. การประเมินผู้อื่น นักจิตวิทยาจะสังเกตพฤติกรรมของผู้ที่เขาต้องการวัดและประเมินค่าว่า ผู้ถูกวัดนั้นมีบุคลิกภาพอย่างไร การประเมินแบบนี้อาจสร้างมาตรวัดเพื่อให้อันดับเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่ต้องการจะประเมิน (Rating Scales)

2. การประเมินตนเอง วิธีนี้เหมาะที่จะใช้วัดบุคลิกภาพของคนจำนวนมากๆ ในเวลาอันรวดเร็วและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด วิธีนี้นิยมทำขึ้นเป็นแบบสอบถามที่ต้องการให้ผู้อื่นประเมิน ประเมินตนเองว่ามีบุคลิกภาพแบบใด แบบสอบถามจะบรรจุข้อความคำถามที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ ผู้ถูกประเมินจะเป็นผู้ระบุพฤติกรรมที่เขาอยากแสดงออกเป็นคำตอบ ซึ่งคำตอบเหล่านี้จะถูกมารวมคะแนนและประเมินออกมาเป็นบุคลิกภาพของผู้ถูกทดสอบ แบบทดสอบที่มีชื่อเสียงได้แก่ MMPI (Minnesota Multiphasic Personality Inventory) และ CPI (California Psychological Inventory)

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ พบว่าบุคลิกภาพมีความสำคัญต่อความสามารถในการปรับตัวและมีผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคล ฉะนั้นในการศึกษาบุคลิกภาพของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคจึงมีความน่าสนใจ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แนวคิดบุคลิกภาพตามแนวคิดของ Costa and McCrae (1992) ในการศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษาที่มีผลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค ซึ่งเรียกว่าบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ประกอบด้วย บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว (Neuroticism) บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว (Extraversion) บุคลิกภาพด้านการเปิดกว้าง (Openness) บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น (Agreeableness) และบุคลิกภาพด้านการมีสติ (Conscientiousness)

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคมหรือ Socialization เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ขนบธรรมเนียม ระเบียบแบบแผนต่างๆ และการอบรมสั่งสอนจากรุ่นสู่รุ่น เพื่อให้สมาชิกรับรู้วิธีการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสม และสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สำหรับความหมายของการขัดเกลาทางสังคม ได้มีผู้นำเสนอไว้ต่างๆดังต่อไปนี้

ความหมายของการขัดเกลาทางสังคม

Broom and Selznick (1977: 86) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคม คือสิ่งที่มนุษย์ต้องเรียนรู้ตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่ โดยต้องเรียนรู้ถึงค่านิยม กฎเกณฑ์ และระเบียบแบบแผนที่คนในสังคมได้กำหนดไว้ เพื่อที่จะสามารถมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและอยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดี การขัดเกลาทางสังคมทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับกฎระเบียบบรรทัดฐานของสังคมได้

Goode (1984: 129) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคมคือ กระบวนการที่จะทำให้บุคคลได้มาซึ่งความเข้าใจวัฒนธรรมและการใช้ชีวิต เพื่อมีตรรกภาพของมนุษย์ เป็นกระบวนการที่จะทำให้บุคคลกลายมาเป็นสมาชิกของสังคม กลุ่ม กลุ่มวัฒนธรรมย่อย นอกจากนี้การขัดเกลาทางสังคมยังเป็นกระบวนการที่จะทำให้ได้มาซึ่งค่านิยม ความเชื่อ บรรทัดฐาน ร่างกาย จิตใจ และทักษะทางสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้หล่อหลอมให้เราเป็นมนุษย์

มงคล หวังสุขใจ และ ชมพู โกดิรัมย์ (2540) สรุปความหมายของการขัดเกลาทางสังคมว่าหมายถึง กระบวนการของการนำสังคมกับวัฒนธรรมไปสร้างรูปแบบของบุคลิกภาพ โดยผ่านการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ระบบของสังคมนั้นๆเปรียบดังเครื่องจักรอันซับซ้อน คอยผลิตสินค้าคือมนุษย์ให้ได้มาตรฐาน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการแปรรูปจากสัญชาตญาณของคนให้มีความเป็นมนุษย์ในสังคม

ปภาณี ฐิติวัฒนา (2542) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคม คือกระบวนการ (Process) ที่สังคมหรือกลุ่มสั่งสอนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้ผู้ที่จะเป็นสมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้และรับเอาระเบียบวิธีกฎเกณฑ์ ความ

ประพฤติก่อนและค่านิยมต่างๆที่กลุ่มหรือสังคมกำหนดไว้เป็นระเบียบของความประพฤติและความสัมพันธ์ของสมาชิกของกลุ่มหรือสังคมนั้น

จากความหมายของการขัดเกลาทางสังคมข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การขัดเกลาทางสังคม คือ กระบวนการที่พ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย หรือบุคคลต่างๆที่อยู่ใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์กัน ให้การอบรมสั่งสอน และถ่ายทอดระเบียบวิธีกฎเกณฑ์ ความประพฤติ ตลอดจนค่านิยมและทัศนคติต่างๆ ให้แก่สมาชิกใหม่ในสังคมตามที่สังคมได้กำหนดไว้เป็น ซึ่งสมาชิกของสังคมจะต้องผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมตลอดชีวิต เพื่อที่จะพัฒนาบุคลิกภาพ พัฒนาตนเองให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติไม่ผิดแปลกไปจากสังคม

ความมุ่งหมายของการขัดเกลาทางสังคม

สุพัตรา สุภาพ (2540) กล่าวว่า ความมุ่งหมายของการขัดเกลาทางสังคมอาจจะแบ่งได้เป็น 4 ประการ คือ

1. ปลูกฝังระเบียบวินัย (Basic Discipline) ระเบียบวินัยเป็นพื้นฐานของมนุษย์ในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กลุ่มได้กำหนดไว้ เป็นการฝึกให้มีการอดกลั้นที่จะทำตามความพอใจของตนเองเพื่อประโยชน์ของวันข้างหน้า เช่น เด็กไม่น้อยไม่ชอบเรียนหนังสือแต่ต้องพยายามเรียนเพราะพ่อแม่บังคับหรือเรียนเพราะอยากได้ความรู้หรือเป็นทหารต้องฝึกอย่างหนักจะได้เป็นทหารที่มีสมรรถภาพ สามารถป้องกันประเทศได้ดี เป็นต้น ระเบียบวินัยจึงมีผลต่อบุคลิกลักษณะและความประพฤติของบุคคลโดยบุคคลจะเกิดความเคยชินและจะทำได้โดยไม่รู้ตัว

2. ปลูกฝังความมุ่งหวัง (Aspiration) ความมุ่งหวังช่วยให้บุคคลมีกำลังใจทำตามระเบียบวินัยต่างๆ ส่วนมากมักจะมุ่งหวังในสิ่งที่สังคมยกย่องหรือถือว่าดีงาม จึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้คนเรามีกำลังใจหรือบีบบังคับให้ตัวเองปฏิบัติตามระเบียบวินัยไม่ว่าจะพอใจหรือไม่ก็ตามเพื่อที่จะได้ในสิ่งที่ตนหวังไว้

3. สอนให้รู้จักบทบาทและทัศนคติต่างๆ (Social Roles and Supporting Attitudes) เป็นการรู้จักแสดงบทบาทอย่างเหมาะสมตามวาระและโอกาสต่างๆ ที่เป็นเช่นนี้เพราะบทบาทของแต่ละคนมีไม่เหมือนกัน จึงควรที่จะเรียนรู้และทำตามบทบาทของตนเองให้ดีที่สุด

4. สอนให้มีทักษะ (Skills) เป็นการเตรียมบุคคลให้มีความชำนาญเฉพาะอย่าง เพื่อสังคมจะได้รับประโยชน์จากสมาชิกในหลายๆ ด้าน เรื่องทักษะนี้เป็นสิ่งที่มีการเน้นและขัดเกลาในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นสังคมที่เจริญแล้วหรือล่าหลังก็ตาม โดยในสังคมที่ล่าหลังจะเรียนรู้ด้วยการลอกเลียนแบบหรือสัมผัสกับชีวิตจริง เช่น ล่าสัตว์ ทอผ้า ทำนา เป็นต้น ส่วนในสังคมที่เจริญแล้วจะสอนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ด้วยการเรียนจากสถาบันต่างๆ เช่น แพทย์ วิศวกร พยาบาล จิตวิทยา ช่างกล ช่างไม้ เป็นต้น ทำให้บุคคลมีความถนัดเฉพาะอย่างในการที่จะประกอบอาชีพหรือช่วยเหลือกันต่อไป

องค์กรที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคม

Bryjak and Soroka (1994) กล่าวว่า องค์กรที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคม ประกอบด้วย

1. ครอบครัว ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันครอบครัวถือเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุด เป็นแหล่งให้ข้อมูลและให้การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบโลก โดยเฉพาะครอบครัวขยาย ประกอบไปด้วยหลายรุ่นทำให้มีความสัมพันธ์ที่หลากหลาย สมาชิกใหม่จะได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องราวของสังคม การขัดเกลาทางสังคมขั้นแรกเริ่มนี้จะสร้างตำแหน่งทางสังคมให้กับบุคคล ให้การเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ เรียนรู้รูปแบบการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสม ซึ่งเป็นการเตรียมสำหรับการเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ในบทบาทการสมรสและการประกอบอาชีพ

2. โรงเรียน โรงเรียนเป็นสถาบันเริ่มต้นในการส่งเสริมให้มีการปฏิสัมพันธ์กับภายนอกครอบครัว การอยู่ในโรงเรียนหรือห้องเรียนนักเรียนจะต้องปรับตัวให้ตรงตามเกณฑ์ของครูและโรงเรียน พวกเขาจะต้องยอมรับสภาพการเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคมอีกประเภทหนึ่ง และจะถูกประเมินค่าตามเกณฑ์มาตรฐานเดียวกันกับสมาชิกคนอื่นๆ ทุกคนจะต้องเคารพกฎเกณฑ์ของโรงเรียน ในชีวิตประจำวันนักเรียนจะได้รับการขัดเกลาทั้งในเรื่องของทัศนคติ การประพฤติปฏิบัติและพฤติกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกคาดหวังให้เป็นในอนาคต

3. กลุ่มเพื่อน เพื่อนหรือกลุ่มเพื่อนคือบุคคลที่มีความใกล้ชิด มีอายุและฐานะทางสังคมใกล้เคียงกัน สำหรับบางคนกลุ่มเพื่อนยังเป็นขั้นต้นของการขัดเกลาทางสังคม กลุ่มเพื่อนเป็นเครื่องกั้นระหว่างความเป็นบุคคลและสังคมที่กว้างขึ้น กลุ่มเพื่อนสามารถเป็นที่ระบายและเป็นเครื่องวัดความเป็นอิสระจากการถูก

ควบคุมของผู้ใหญ่ กลุ่มเพื่อนสามารถทำให้เกิดการคล้อยตามกันทั้งในเรื่องของค่านิยมและพฤติกรรม นอกจากนี้กลุ่มเพื่อนยังเป็นตัวเชื่อมกับโลกกว้างภายนอก

4. สื่อมวลชน ปัจจุบันสื่อสามารถส่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ทั้งในรูปแบบทัศนคติ ความคิด สามารถส่งได้ในระยะไกลสู่ผู้รับได้เป็นจำนวนมาก เป็นองค์ประกอบในชีวิตสมัยใหม่ แต่บางครั้งขาดความแน่นอน ไม่สามารถเข้าใจได้ สื่อเป็นสิ่งสำคัญสำหรับกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ ใช้เป็นเครื่องมือในการขัดเกลาทางสังคมเช่นเดียวกับโรงเรียน การขัดเกลาผ่านสื่อ เช่น การอ่านหนังสือเรียน การดูโทรทัศน์ การฟังวิทยุ สื่อชนิดต่างๆเหล่านี้เป็นตัวแทนสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ทางสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่

ปพาณี จิตวิวัฒนา (2542: 75-78) กล่าวว่าองค์การที่มีบทบาทในการขัดเกลาทางสังคมมี 6 หน่วย คือ

1. ครอบครัว ครอบครัวใช้วิธีการอบรมแก่เด็กทั้งโดยจงใจหรือทางตรงและทางอ้อม ซึ่งได้แก่ความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในครอบครัว การอบรมทางตรงนี้ได้แก่ การอบรมสั่งสอนด้วยวาจาหรือการกระทำให้เด็กรู้ว่าสิ่งใดถูกต้องเหมาะสม ซึ่งขึ้นอยู่กับทัศนคติของผู้ใหญ่ต่อธรรมชาติของเด็กควรเป็นอย่างไร อาจทำอย่างกวดขันเข้มงวด หรือให้เสรีภาพแก่เด็กโดยผู้ใหญ่คอยแนะนำทางเท่านั้น ครอบครัวซึ่งมีพ่อแม่เป็นผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดที่สำคัญนี้แม้ว่าเด็กจะติดต่อกับกลุ่มอื่น ครอบครัวก็ยังสามารถมีอิทธิพลเหนือเด็กอย่างมาก

2. กลุ่มเพื่อน กลุ่มเพื่อนประกอบด้วยบุคคลที่มีอายุและฐานะทางสังคมทัดเทียมกัน เมื่อเป็นเด็กได้แก่กลุ่มเพื่อนเล่น ต่อมาได้แก่กลุ่มเพื่อนฝูงที่ร่วมเรียน ร่วมเที่ยว ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมา และกลุ่มเพื่อนกลุ่มนี้เมื่อบุคคลเติบโตเป็นผู้ใหญ่แยกย้ายกันไปทำงานในหน่วยงานต่างๆแล้ว เพื่อนร่วมรุ่นเหล่านี้ก็ยังมีความสัมพันธ์สนุกสนานเฮฮาอันเหมือนเดิมถ้าได้มาพบปะสังสรรค์กันอีก กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญทางอ้อมมากในการขัดเกลาทางสังคมของบุคคล กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ กลุ่มเพื่อนยังมีสภาพเหมือนดาบสองคม กล่าวคือมีผลในการช่วยถ่ายทอดคุณค่าและวิธีการระเบียบกฎเกณฑ์ที่ผู้ใหญ่ต้องการให้ได้ ถ้ากลุ่มเพื่อนสนับสนุนบรรทัดฐานเหล่านั้น เช่น ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความกล้าหาญ ในทางตรงกันข้าม กลุ่มเพื่อนอาจเป็นแรงที่ช่วยผลักดันให้บุคคลทดลองหรือลองผิดกับข้อบังคับ ระเบียบวินัยที่ผู้ใหญ่ตั้งเอาไว้ เช่น การหนีโรงเรียน การสูบบุหรี่ การเที่ยวเตร่ในสถานเริงรมย์ในวัยที่ไม่สมควร เป็นต้น

3. โรงเรียน โรงเรียนเป็นสถานศึกษาอย่างเป็นทางการ เป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ คุณค่าและแนวความคิด ความเชื่อของบุคคล กล่าวได้ว่าประสบการณ์ทางการศึกษาช่วยพัฒนาความสามารถ ทัศนคติและรูปแบบพฤติกรรมอื่นๆ ซึ่งมีคุณค่าทางบวกต่อสังคม ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับจากโรงเรียนอัน เป็นประสบการณ์ที่ได้รับการคัดเลือกและควบคุม จะช่วยให้บุคคลมีความรู้ความสามารถที่จะศึกษาและ พิจารณาเพื่อรับคุณค่าใหม่ตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม ในบางครั้งอาจเกิดปัญหาขึ้นในกรณีต่อไปนี้

3.1 การสอนในโรงเรียนไม่ตรงกับกรอบที่ครอบครูสอนมาก่อน กลายเป็นการแก่งแย่งการ อบรมคนละแนว

3.2 สอนสิ่งที่เป็นทฤษฎีและเป็นอุดมคติ ซึ่งไม่ตรงกับกาปฏิบัติของคนทั่วไป ทำให้เด็กอาจ เสื่อมศรัทธาหรือไม่แน่ใจว่าควรเชื่อหรือไม่

4. กลุ่มอาชีพ เมื่อบุคคลผ่านพ้นการศึกษาจากโรงเรียน เขาก็จะเริ่มประกอบอาชีพ เลี้ยงตัวเองต่อไป บุคคลจะพบเพื่อนร่วมงานตามแต่อาชีพของตน ซึ่งมีระเบียบวิธีการแตกต่างกันออกไป บุคคลจำต้องเรียนรู้ และรับไว้หากต้องการอยู่ในกลุ่มนั้น เช่น ข้าราชการพลเรือน นายแพทย์ นายทหาร ตำรวจ ทนายความ อาชีพ ธุรกิจเอกชน นักหนังสือพิมพ์ ฯลฯ ความเป็นสมาชิกในกลุ่มอาชีพใดอาชีพหนึ่งเป็นเวลานาน อาจทำให้ บุคคลผู้นั้นมีอุปนิสัยใจคอ ทัศนคติ ความต้องการของชีวิตแตกต่างไปจากที่เคยได้รับการฝึกอบรมมาใน ระยะต้นของชีวิตก็ได้

5. สื่อมวลชน เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า หน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคมมีอยู่ 5 ประการ คือ

5.1 เป็นแหล่งให้ข่าวสารเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

5.2 เป็นเวทีแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อประเด็นปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ ที่มีผล กระทบกระเทือนต่อประชาชนที่อยู่ในสังคม

5.3 ให้ความรู้แก่ประชาชน เท่ากับเป็นแหล่งเพิ่มพูนปัญญาอันจะนำมาซึ่งความก้าวหน้าของตนเอง และสังคม

5.4 ให้ความบันเทิง เพื่อการพักผ่อนทางด้านจิตใจ ผ่อนคลายความตึงเครียดและให้ความสนุกสนาน

5.5 ให้บริการทางธุรกิจเพื่อประโยชน์แก่การค้าขายและเศรษฐกิจของสังคม

สื่อมวลชนเป็นแหล่งที่ทำให้การขัดเกลาทางสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างมีคุณค่าและมีโทษด้วย โดยทั่วไปแล้วสื่อมวลชนเป็นแหล่งที่ให้สาระและข่าวสารเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต การตัดสินใจ การคาดหวังต่อชีวิตของบุคคล

6. องค์กรศาสนา นักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยาอธิบายถึงหน้าที่หลักของศาสนากว้างๆ ไว้สองประการคือ หน้าที่ต่อบุคคลและหน้าที่ต่อสังคม หน้าที่ต่อบุคคลคือ ศาสนาสอนองความต้องการส่วนตัวของบุคคล ในด้านการอยากรู้ อยากเห็น การแสวงหาสิ่งที่เป็นสาระในชีวิต และการแสดงออกทางอารมณ์ หน้าที่ต่อสังคมมีหลายประการในส่วนของ การขัดเกลาทางสังคม สถาบันศาสนาจะช่วยให้บุคคลมีการเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับบรรทัดฐานและค่านิยมในสังคมและช่วยให้บุคคลมีอุดมคติในการดำรงชีวิต

รูปแบบการขัดเกลาทางสังคม

รูปแบบการขัดเกลาทางสังคมหรือรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูนั้น มีหลายรูปแบบ ซึ่งมีผลต่อบุคลิกภาพ ค่านิยม อุปนิสัยและสติปัญญา ดังที่นักวิชาการต่างๆ ได้กำหนดไว้ดังนี้

Pumroy (1996) ได้เสนอความคิดว่าการอบรมเลี้ยงดู แบ่งได้ตามลักษณะของพ่อแม่ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. พ่อแม่ประเภทรักมากเกินไป หมายถึง ผู้เลี้ยงดูที่ยอมให้เด็กเป็นศูนย์กลางที่สำคัญ เด็กได้รับความรักและการตามใจมากเกินไปจนสมควร เมื่อผู้เลี้ยงดูพยายามจะบังคับเด็ก เด็กก็พยายามหาวิธีหลีกเลี่ยงหรือชนะจนได้ทุกครั้ง เด็กไม่ได้ถูกฝึกให้อะยากคิด อยากทำในสิ่งที่แปลกใหม่ และเด็กไม่มีความรับผิดชอบและไม่ได้รับมอบหมายหน้าที่ที่ตนจะต้องปฏิบัติภายในบ้าน นอกจากนี้พ่อแม่มักจะให้ของแก่เด็กหรือพาไปสนุกสนานบ่อยโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

2. พ่อแม่ประเภทเข้มงวด หมายถึง ผู้เลี้ยงดูที่ต้องการและคาดหวังให้เด็กเชื่อฟังตนเองอย่างเคร่งครัด เด็กทราบดีว่าถ้าตนไม่ทำตามคำสั่งของผู้เลี้ยงดูจะถูกลงโทษ พ่อแม่บอกกฎเกณฑ์ให้เด็กอย่างแน่ชัด และลงโทษอย่างยุติธรรมและสมเหตุสมผลพอสมควร พ่อแม่พวกนี้จะผลักดันให้เด็กมีความสามารถเกินธรรมชาติของเด็กและทำให้พัฒนาการไปเร็วกว่าอายุ

3. พ่อแม่ประเภทละทิ้งและปฏิเสธ หมายถึง การที่ผู้เลี้ยงดูทำตนเป็นศัตรูกับเด็ก แสดงความโกรธเกลียดเด็กออกมาในรูปของการควบคุม บังคับและลงโทษ ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกทางลบของพ่อแม่ที่มีต่อเด็กมากกว่าจะเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็ก นอกจากนี้ พ่อแม่พวกนี้ยังคิดว่าลูกของตนเป็นผู้ที่แก้ให้ไม่ได้แล้ว

4. พ่อแม่ประเภททะนุถนอมเหมือนไข่ในหิน หมายถึง ผู้ที่คอยสอดส่องดูแลลูกมิให้ต้องเสี่ยงเลย และตื่นตัวต่ออันตรายในสถานการณ์ต่างๆ อันอาจเกิดขึ้นได้ พ่อแม่รับเป็นผู้ทำทุกสิ่งทุกอย่างให้กับลูก แม้จะโตและทำสิ่งนั้นได้เองนานแล้ว ทำให้เด็กไม่ได้รับอนุญาตให้เติบโต และทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เช่น กินอาหารเอง อาบน้ำเอง ไปโรงเรียนเอง เป็นต้น ทั้งนี้เพราะพ่อแม่กลัวว่าเด็กจะได้รับอันตรายต่างๆ

Hurlock (1974: 90) ได้แบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 แบบ ได้แก่

1. แบบเผด็จการ (Authoritarian method) หมายถึง การที่พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูใช้กฎระเบียบที่เข้มงวดกับลูกมากเกินไปเพื่อที่จะให้ลูกมีพฤติกรรมตามที่ตนเองต้องการ โดยไม่มีการคำนึงถึงการอธิบายเหตุผลใดๆ ทั้งสิ้น ลูกจะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ถ้าลูกไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบที่พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูได้วางไว้ได้ ก็จะถูกลงโทษอย่างรุนแรง แต่ถ้าสามารถปฏิบัติตามที่ต้องการก็จะไม่มีการให้รางวัลคำชมเชยใดๆ หรือไม่ก็ให้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

2. แบบประชาธิปไตย (Democratic Method) หมายถึง วิธีการเลี้ยงดูที่พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูใช้เหตุผลเป็นหลัก จะมีการอธิบายเหตุผลให้ลูกได้เข้าใจ ว่าเหตุใดควรประพฤติปฏิบัติพฤติกรรมหนึ่งและไม่ควรประพฤติปฏิบัติอีกพฤติกรรมหนึ่ง ทำให้เด็กเข้าใจถึงความคาดหวังของพ่อแม่เมื่อสามารถกระทำพฤติกรรมหรือพยายามกระทำพฤติกรรมที่พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูคาดหวัง เด็กจะได้รับการยอมรับและถือเป็นรางวัลสำหรับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ แต่ถ้าเด็กตั้งใจที่จะปฏิเสธพฤติกรรมที่พึงประสงค์เด็กจะถูกลงโทษและใช้วิธีที่ไม่รุนแรงมากนัก

3. แบบปล่อยปละละเลย (Permissive Method) การอบรมเลี้ยงดูวิธีนี้ไม่ถือว่าเป็นวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่แท้จริงเพราะเด็กเรียนรู้โดยการลองผิดลองถูกด้วยตนเองมากกว่าจากคำแนะนำของบิดามารดา เมื่อเด็กพบว่าพฤติกรรมใดไม่ได้รับการยอมรับ จะเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่หรือคงพฤติกรรมนั้นไว้จนกว่าจะพบพฤติกรรมใหม่ ซึ่งนอกจากจะทำตามความพึงพอใจตนเองแล้ว ยังเป็นที่ยอมรับของกลุ่มด้วย

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528: 20) ได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของมารดาไทย เป็น 5 รูปแบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน คือ การที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อบุตรด้วยความรัก เอาใจใส่ทุกข์สุข มีความใกล้ชิด และทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเด็ก ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแก่เด็กในสิ่งที่ต้องการทุกอย่าง
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้เหตุผล คือ การที่พ่อแม่อธิบายเหตุผลให้กับเด็กเมื่อต้องการขัดขวางหรือสนับสนุนเด็ก พ่อแม่มีการลงโทษ และให้รางวัลแก่เด็กอย่างเหมาะสมมากกว่าใช้อารมณ์
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตใจ คือ การที่พ่อแม่ใช้วาจาว่ากล่าวตีสอนเด็กเมื่อเด็กกระทำ ความผิด ขู่ว่าจะไม่รัก ตัดสิทธิ์เด็กที่เคยรับ เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม คือ การที่พ่อแม่ออกคำสั่งให้เด็กทำตามและคอยควบคุมอย่างใกล้ชิดว่าเด็กจะทำหรือไม่ ถ้าเด็กไม่ทำตามก็จะลงโทษ
5. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว คือ การที่พ่อแม่ให้อิสระเด็กทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง ซึ่งพ่อแม่จะเป็นผู้แนะนำและช่วยฝึกฝนให้บ้าง

จากแนวคิดเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคมดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการขัดเกลาทางสังคมมีความสำคัญต่อการกำหนดลักษณะนิสัย ความคิดความรู้สึก ค่านิยม ทักษะคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออก เนื่องจากการขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดระเบียบกฎเกณฑ์ ความประพฤติ ความคิด ความเชื่อและค่านิยมต่างๆ แก่สมาชิกในครอบครัวหรือสังคม ซึ่งบุคคลจะมีลักษณะพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับรูปแบบการขัดเกลาทางสังคมด้วย ฉะนั้นการศึกษาถึงการขัดเกลาทางสังคมของนักศึกษาจึงน่าจะทำให้ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ลักษณะของบุคคล

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรค

ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคเป็นแนวคิดใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ ซึ่งความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคเป็นลักษณะของความอดทนต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ยากลำบาก ต้องใช้ความอดทนและความพยายามอย่างมากในการต่อสู้กับสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งถ้าบุคคลมีความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคสูงก็จะทำให้เผชิญกับปัญหาและแก้ไขปัญหานั้นได้ดี ตรงกันข้ามหากบุคคลขาดความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรค ก็จะทำให้บุคคลไม่สามารถก้าวข้ามปัญหานั้นๆไปได้ สำหรับความหมายของความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรค ได้มีนักวิชาการนำเสนอไว้ดังนี้

ความหมายของความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรค

Stoltz (1997) กล่าวว่า ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคหมายถึง (Adversity Quotient) ความอดทน ความพากเพียรและความสามารถในการผ่านพ้นความยากลำบากโดยไม่ล้มเลิก

วิทยา นาควัชระ (2544) ให้ความหมายว่า Adversity Quotient หรือ AQ หมายถึง ความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค เป็นความอดทนเมื่อมีอุปสรรคและสามารถฟื้นฟ้อุปสรรคได้อย่างคนมีกำลังใจและมีความหวังอยู่เสมอ ส่วนจะเป็นผู้ชนะหรือผู้พ่ายแพ้ไม่เป็นไร เพราะถือว่าได้ลงมือทำสิ่งที่ควรทำแล้ว

ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2545) ให้ความหมายของความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคว่า หมายถึง รูปแบบปฏิกิริยาตอบสนองหรือพฤติกรรมที่แสดงออกต่อปัญหาที่เกิดขึ้น

ธีรศักดิ์ กำบรรณารักษ์ (2548) ให้ความหมายของความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเผชิญอุปสรรค การฟื้นฟ้อุปสรรคและความยากลำบาก

วรัญญพร ปานเสน (2550) อธิบายว่า Adversity Quotient หมายถึง ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคและความยากลำบาก หรือความฉลาดในการฝ่าวิกฤติ ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการประสบความสำเร็จในชีวิต

โดยสรุป AQ (Adversity Quotient) หมายถึง ศักยภาพของบุคคลในการต่อสู้ และเอาชนะปัญหาหรืออุปสรรคที่กำลังเผชิญอยู่โดยต่อสู้ด้วยความเพียรพยายาม หาหนทางแก้ไขอย่างไม่หยุดหย่อนมีความอดทน ไม่ล้มเลิกความพยายามโดยง่าย จนผ่านจะสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี มีปฏิภาณไหวพริบ สามารถจัดการปัญหาชีวิตในภาวะวิกฤติได้อย่างมีสติ และสามารถเปลี่ยนวิกฤติให้เป็น โอกาส มองโลกในเชิงบวก แข็งแกร่งและไม่ยอมแพ้

แนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค

ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดความสามารถของบุคคลในการรอดทนต่อปัญหาและอุปสรรคต่างๆ รวมทั้งสามารถเผชิญต่อปัญหาและอุปสรรคได้ จนทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตประจำวันและการทำงาน โดย Stoltz ได้สรุปแนว ความคิดเรื่องความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคว่า AQ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการทางวิทยาศาสตร์ 3 หลัก (Stoltz, 1997) คือ

2.1 จิตวิทยาการรู้คิด (Cognitive psychology) อุปสรรคต่างๆเกิดมาจากภายในจิตใจของตนเอง ทำให้เกิดความท้อแท้ หมดหวัง ไม่รู้ว่าจะจัดการกับอุปสรรคเหล่านี้อย่างไร คนกลุ่มนี้ก็จะพ่ายแพ้และจมอยู่กับความทุกข์ที่มากับอุปสรรค การที่บุคคลเกิดความคิดและเชื่อเช่นนี้ไปเรื่อยๆจะหลอหลอมให้เกิดการรับรู้เช่นนี้ตลอดชีวิตที่ต้องเผชิญกับอุปสรรค ในทางตรงข้ามถ้ามีการรับรู้ที่อุปสรรคเป็นสิ่งชั่วคราว เป็นสิ่งที่ต้องเผชิญและผ่านมันไป คนก็จะมีความหวัง มีกำลังใจไม่ท้อแท้และหาทางที่จะฟันฝ่าอุปสรรคเหล่านี้ไป และถ้าต้องเผชิญอุปสรรคต่างๆในอนาคตก็จะมีกรรับรู้อุปสรรคในทางบวก

2.2 อิมมูโนวิทยาของจิตประสาท (Psychoneuroimmunology) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องของสุขภาพและผลการปฏิบัติงานของมนุษย์ โดย AQ มีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพกายและสุขภาพจิตของตนเอง ความเข้มแข็งทางจิตใจและการควบคุมตนเองจะส่งผลต่อภูมิคุ้มกันต้านทาน โรคภัยหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ นักวิจัยหลายท่านได้กล่าวว่า ศาสตร์แห่งภูมิคุ้มกันทางจิตในและประสาทวิทยานี้ ทำให้คนเรา ได้เรียนรู้ว่า

- มีการเชื่อมโยงโดยตรงระหว่างวิธีที่คุณตอบสนองต่อวิกฤตและสุขภาพจิตและสุขภาพกายของคุณ

- การควบคุมจำเป็นต่อสุขภาพและการมีอายุยืนยาว

- วิธีที่บุคคลตอบสนองต่อวิกฤตมีผลต่อระบบภูมิคุ้มกันการฟื้นตัวจากการผ่าตัดและความทนทานต่อโรคที่คุกคามชีวิต

- รูปแบบการตอบสนองต่อวิกฤตที่อ่อนแอ ทำให้เกิดความเครียดได้

2.3 สรีรวิทยาประสาท (Neurophysiology) สมองคนเราประกอบด้วยโครงสร้างที่สมบูรณ์ สามารถสร้างความเคซินขึ้นมาได้ ถ้าเปลี่ยนจิตใต้สำนึกใหม่ และสร้างทัศนคติทางบวกจะช่วยพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคที่เกี่ยวข้องของคนได้ ดังนั้น จากพื้นฐานงานวิจัยของนักสรีระประสาทวิทยาชั้นนำ ทำให้คนเราได้เรียนรู้ว่า

- สมองถูกจัดเตรียมอย่างเยี่ยมยอด เพื่อการสร้างนิสัยอย่างที่เรปรารถนา

- นิสัยสามารถยับยั้ง และเปลี่ยนแปลงได้ทันที นั่นคือ นิสัยส่วนตัวในการตอบสนองต่อวิกฤติ สามารถถูกยับยั้งและเปลี่ยนแปลงได้ทันที

- ดังนั้น นิสัยที่เป็นจิตใต้สำนึก เช่น AQ ก็จะสามารถเปลี่ยนได้อย่างทันทีทันใดและพร้อมเสมอที่จะสร้างนิสัยใหม่ๆ ที่คงอยู่ได้อย่างถาวร

ความสำคัญของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค

ตามแนวคิดของ Stoltz (Stoltz 1997) ที่ได้เสนอว่า ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคเป็นแนวคิดที่ประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 2 องค์ประกอบ คือ เป็นทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถนำมาประยุกต์ในโลกความเป็นจริงได้ จึงทำให้ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคมีความสำคัญต่อคนในปัจจุบัน นอกจากนั้น AQ ยังมีความสำคัญในการช่วยทำนายว่า

1. บุคคลใดจะสามารถอดทนต่อความยากลำบาก อุปสรรค ได้ดีเพียงใด และบุคคลใดสามารถที่จะฟื้นฝ่าอุปสรรคและพ่ายแพ้อุปสรรคต่างๆ

2. บุคคลใดจะเป็นผู้ชนะหรือพ่ายแพ้ต่ออุปสรรค

3. บุคคลใดทำงานได้มีศักยภาพที่เหนือกว่าความคาดหวังได้

4. บุคคลใดจะล้มเลิกการทำงานและบุคคลใดจะมีความพยายามฟันฝ่าอุปสรรคจนประสบความสำเร็จ

นอกจากนี้ ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่า อุปสรรค ยังมีคุณสมบัติที่สำคัญ 3 ประการ (Stoltz, 1997) คือ

1. ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค เป็นแนวคิดใหม่ที่ทำให้เข้าใจและส่งเสริมเรื่องของความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

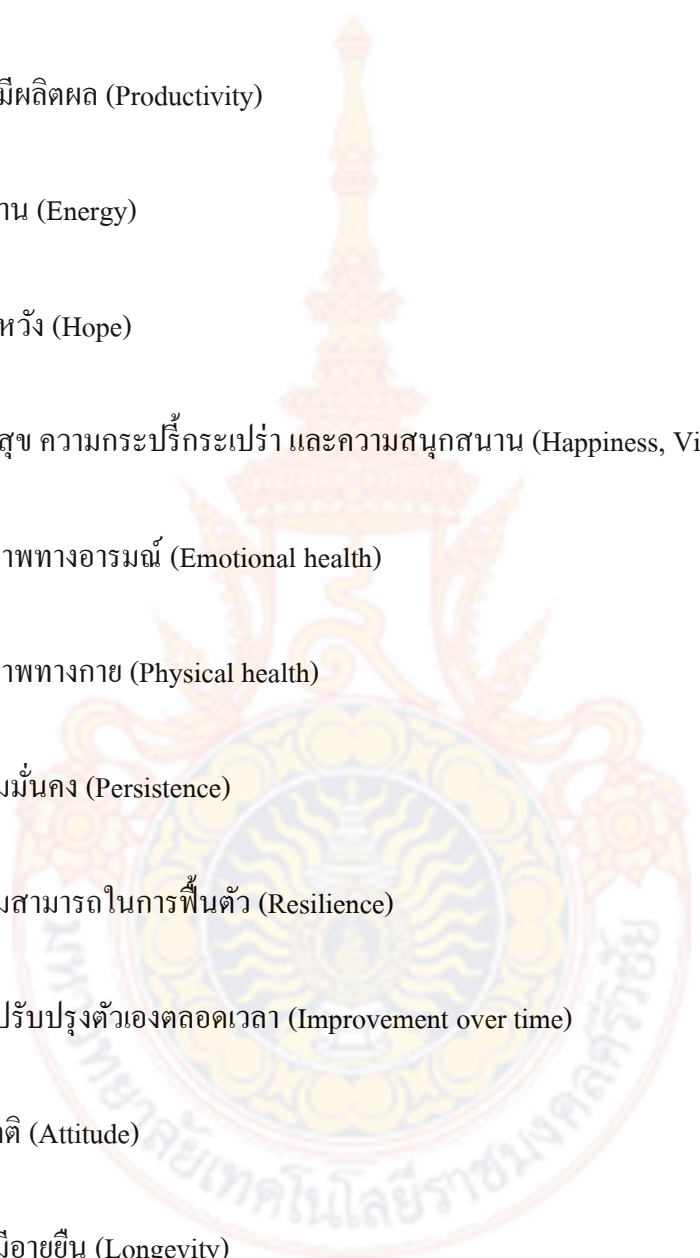
2. ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคเป็นสิ่งที่วัดว่าคนจะตอบสนองต่ออุปสรรคและปัญหาอย่างไร ซึ่งสามารถวัดออกมาได้ ทำให้เกิดความเข้าใจและเชื่อว่า AQ สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้

3. ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค มาจากพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ได้ เป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาการตอบสนองต่ออุปสรรคความยากลำบาก ซึ่งผลของ AQ จะเพิ่มประสิทธิภาพองค์กร ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคไม่เพียงแต่จะใช้ได้ดีในระดับบุคคลอย่างเดียวเท่านั้น พบว่ายังสามารถนำไปประยุกต์เพื่อใช้ส่งเสริมประสิทธิภาพทีมงาน (Teams) ความสัมพันธ์ (Relationships) ครอบครัว (Families) องค์กร (Organizations) ชุมชน (Communities) วัฒนธรรม (Cultures) สังคม (Societies) นอกจากนั้น ยังสามารถใช้ทำนายความสำเร็จได้ถึง 17 อย่าง (Stoltz, 1997, p.9) คือ

1. ผลการปฏิบัติงาน (Performance)

2. แรงจูงใจ (Motivation)

3. การมีอำนาจ (Empowerment)

4. การเรียนรู้ (Learning)
  5. ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)
  6. ความมีผลิตผล (Productivity)
  7. พลังงาน (Energy)
  8. ความหวัง (Hope)
  9. ความสุข ความกระปรี้กระเปร่า และความสนุกสนาน (Happiness, Vitality and Joy)
  10. สุขภาพทางอารมณ์ (Emotional health)
  11. สุขภาพทางกาย (Physical health)
  12. ความมั่นคง (Persistence)
  13. ความสามารถในการฟื้นตัว (Resilience)
  14. การปรับปรุงตัวเองตลอดเวลา (Improvement over time)
  15. เจตคติ (Attitude)
  16. การมีอายุยืน (Longevity)
  17. การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง (Response to change)
-

การแบ่งประเภทของบุคคลตามแนวคิดของสตอลทซ์

สตอลทซ์ (1997) ได้เปรียบเทียบชีวิตคนเหมือนกับการปีนเขา หากบุคคลต้องการประสบความสำเร็จ ต้องอาศัยจิตใจที่มีความมุ่งมั่น จดจ่อ และมีความอดทน ซึ่งจะต้องใช้ความพยายามและความอดทนในการปีนอย่างช้า ๆ ซึ่งการเปรียบเทียบนี้ไม่ได้ใช้เฉพาะกับตัวบุคคลเท่านั้น ยังใช้ในการเปรียบเทียบกับความสำเร็จของทีมงานและองค์กรที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยสตอลทซ์ ได้แบ่งลักษณะของบุคคล ทีมงาน และองค์กร เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ยอมแพ้ (The Quitter) เป็นกลุ่มที่เมื่อเจอภูเขาสูงใหญ่อยู่ตรงหน้า ก็ไม่พยายามปีนเขาลูกนั้น จะหยุดพักอยู่ที่ตีนเขา เปรียบได้กับผู้ที่มีมักจะยอมแพ้ง่ายๆ เมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคเข้ามาในชีวิตประจำวัน และปัญหาจากการทำงาน มักจะไม่ยอมแก้ปัญหหรืออุปสรรคและจะล้มเลิกถอยหนีอย่างง่ายๆ คนกลุ่มนี้มักจะเป็นคนที่ซึมเศร้า หดหู่ มองโลกในแง่ร้าย อิจฉาริษยา และมองคนที่ประสบความสำเร็จว่าเป็นสิ่งที่ไม่ยุติธรรม โดยที่ไม่เคยมองตัวเองว่า จริงๆ แล้ว ตัวเองก็มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จแต่ได้ปล่อยให้โอกาสนั้นหลุดลอยไปเองจากการที่ไม่ยอมแก้ปัญหหรืออุปสรรคที่ตัวเองเคยประสบมาโดยภาษาของกลุ่มผู้ยอมแพ้นั้น จะมีความสามารถในการใช้ภาษาเกี่ยวกับข้อจำกัดและมีวิธีในการสร้างสรรค์เพื่อหาทางออกในการหาข้อแก้ตัว

2. กลุ่มผู้พักแรม (The Camper) เป็นกลุ่มที่เมื่อเจอภูเขาสูงใหญ่ ก็จะพยายามหาทางเพื่อปีนเขาลูกนั้น แต่พอปีนเขาไปได้ในระดับหนึ่งก็จะหยุด ไม่ต้องการที่จะปีนไปให้ถึงจุดสูงสุดของภูเขา เปรียบได้กับผู้ทำงานไปตามความรับผิดชอบ ไม่ได้เพิ่มความพยายามที่จะก้าวต่อไปข้างหน้าเมื่อองค์กรมีเป้าหมายให้ระดับหนึ่ง ก็จะทำเพียงแต่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ไม่ได้พยายามที่จะทำให้เกินไปกว่าเป้าหมาย ใดๆ ที่ตัวเองยังมีพลัง ยังมีความสามารถที่จะก้าวขึ้นไปสู่ระดับที่สูงกว่านั้น โดยภาษาของกลุ่มผู้พักแรมนั้น จะพยายามหาคำพูดเพื่อการประนีประนอม ตัวอย่างคำพูด

- “นี่มันเป็นที่ที่ดีแล้ว”

- “ระดับที่ต่ำที่สุดที่จำเป็นต่อการทำงานนี้คือเท่าไร”

- “นี่มันไกลเท่าที่ฉันต้องการจะไปแล้ว”

- “มันอาจจะแย่ไปกว่านี้ก็ได้”

3. กลุ่มนักปีนเขา (The Climber) เป็นกลุ่มที่มีความพยายามในการปีนเขาเพื่อให้ถึงยอดเขาสูงใหญ่ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ เพื่อให้ปีนให้ถึงยอดเขา เปรียบได้กับคนกลุ่มที่ยอมเสียสละและทุ่มเททำงานให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ต่อไปเรื่อยๆ มีความอดทนต่อการหาหนทางในการแก้ปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจจะประสบในการทำงาน เป็นกลุ่มที่ชอบสร้างงาน และชอบสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เสมอโดยภาษาของกลุ่มนักปีนเขานั้น จะเป็นผู้ที่สามารถสร้างความสามารถที่จะชนะและพูดเกี่ยวกับอะไรที่สามารถเป็นไปได้ และพยายามทำมันได้ได้อย่างไร คำพูดของคนกลุ่มนี้จะแสดงถึงความพยายามในการกระทำและมีความอดทน ตัวอย่างคำพูด

- “ทำให้ดีที่สุด”, “ทำให้ถูกต้อง”

- “อย่าท้อถอย”

- “เราจะทำอย่างไรกันเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ”

- “มันต้องมีหนทางอยู่เสมอ”

- “แค่เป็นเพราะยังไม่ได้ทำไม่ใช่เป็นเพราะว่า ยังไม่ได้ลงมือทำ

- “เวลาที่จะทำ ก็คือตอนนี้”

เมื่อได้พิจารณาลักษณะของบุคคลทั้ง 3 ประเภทแล้ว มีแนวโน้มว่า ทุกองค์การย่อมต้องการให้บุคลากรในองค์การ เป็นบุคคลประเภทกลุ่มนักปีนเขา (The Climber) เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่มีความตั้งใจ มีความทุ่มเททั้งร่างกาย และแรงใจในการทำงาน เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในการทำงาน ถึงแม้ว่าจะประสบกับปัญหาและอุปสรรคที่จะเข้ามา ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้เมื่อประสบกับปัญหาและอุปสรรคแล้ว ก็พยายามหาทางแก้ปัญหา และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ให้กับองค์การ นักจิตวิทยาชื่อดัง อับราฮัม มาสโลว์ เจ้าทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้น (Maslow's Hierarchy of Needs Theory) ที่เชื่อว่ามนุษย์จะแสดงพฤติกรรมเพื่อแสวงหาสิ่งที่สามารถบำบัดความต้องการของตนเอง ความต้องการจึงเป็นบ่อเกิดของแรงจูงใจ มาสโลว์ แบ่ง

ความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ชั้น มนุษย์จะตอบสนองความต้องการทั้งหมดอย่างมีลำดับชั้นตามความสำคัญของความต้องการ และตามความพึงพอใจในแต่ละเวลา ความต้องการทั้ง 5 ชั้นนั้น คือ

1. ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อความอยู่รอด เช่น ความต้องการด้านปัจจัย 4 รวมไปถึงความต้องการด้านเพศ เป็นความต้องการที่คนเราทุกคนต้องหมกมุ่นอยู่กับการบำบัดให้ร่างกายอยู่รอดและสุขสบายเสียก่อน

2. ความต้องการความมั่นคงความปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ (Safety Needs) เช่น ความต้องการความมั่นคงในอาชีพ ต้องการงานในองค์กรที่มีกิจการรุ่งเรือง ไม่มีนโยบายให้คนออกจากงาน เมื่อผลการดำเนินงานไม่ดี ต้องการงานที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ

3. ความต้องการการเป็นเจ้าของและความรัก (Belonging and Love Needs) เช่น ต้องการที่จะเข้าร่วมและได้รับการยอมรับในสังคม อยากอยู่ในกลุ่มเพื่อน อยากอยู่ในแวดวงเพื่อนร่วมงานที่สามัคคีกัน อยากมีคนที่รัก ต้องการความรักจากเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น

4. ความต้องการได้รับการยอมรับและยกย่องจากสังคม (Esteem Needs) เช่น อยากทำสิ่งที่จะนำมาซึ่งชื่อเสียง เกียรติยศ เป็นที่ยอมรับและยกย่องสรรเสริญของบุคคลอื่น

5. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต (Self Actualization Needs) หมายถึง ความต้องการที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ อยากพัฒนาความสามารถและศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้น เป็นความต้องการที่จะใช้ความสามารถสูงสุดที่ตนมีเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จและสมหวังตามที่ตนเองต้องการ เป็นการกระทำโดยไม่มีความต้องการอะไรอื่นมาแอบแฝง หากนำลักษณะบุคคลที่มงาน และองค์กรทั้ง 3 กลุ่ม มาเปรียบเทียบกับทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ กล่าวคือ กลุ่มผู้ยอมแพ้ จะเป็นผู้ยึดติดกับความต้องการขั้นพื้นฐานที่ 1 คือความต้องการทางด้านสรีระ และความต้องการพื้นฐานขั้นที่ 2 คือความต้องการความมั่นคงด้านจิตใจและความปลอดภัยทางกาย สำหรับกลุ่มผู้แพรวจะเป็นผู้ที่มีความกล้ามากกว่ากลุ่มผู้ยอมแพ้ แต่ยังยึดติดกับความสุขและความสบายซึ่งจะอยู่ในช่วงความต้องการการยอมรับจากผู้อื่นและตนเอง แต่สำหรับกลุ่มนักปีนเขา จะเป็นคนกลุ่มเดียวเท่านั้น ที่สามารถบรรลุศักยภาพของตนขึ้นสูงสุดสู่ความต้องการขั้นที่ 5 คือความต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองได้

สตอลทซ์ (Stoltz, 1997) ได้สรุปลักษณะของบุคคลที่มีระดับ AQ สูง และ AQ ต่ำ ไว้ดังนี้
 คุณลักษณะของบุคคลที่มี AQ สูง

1. แข็งแกร่งฟื้นตัวได้เร็วเมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรค
2. เป็นบุคคลที่มีผลการปฏิบัติงานที่เยี่ยมยอดและสามารถรักษาระดับของผลงานไว้ได้
3. มองโลกในแง่ดีอย่างแท้จริง
4. กล้าเสี่ยงในสิ่งที่จำเป็นต้องเสี่ยง
5. พัฒนาการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างดี
6. รักษาสุขภาพให้ดี มีพลังกระตุ้นกระชวย และมีชีวิตชีวาอยู่เสมอ
7. ยอมรับที่จะรับผิดชอบต่อความยากลำบากและความท้าทายที่ซับซ้อน
8. มีความอดทน
9. มีความคิดสร้างสรรค์ในการหาทางแก้ปัญหา
10. เป็นนักแก้ปัญหาและนักคิดที่คล่องตัวมาก
11. มีการเรียนรู้ เติบโตและพัฒนา

คุณลักษณะของบุคคลที่มี AQ ต่ำ

1. ล้มเลิกความตั้งใจได้ง่าย

2. กลายเป็นผู้พ่ายแพ้

3. ซึมเศร้า

4. ไม่ปลดปล่อยศักยภาพออกมาอย่างเต็มที่

5. รู้สึกว่าช่วยเหลือตัวเองไม่ได้

6. ทรมานจากความเจ็บป่วย

7. ทำให้ผลกระทบของ Placebo Effect ซึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อมีคนบางคนทำนายถึงผลลัพธ์ของปัญหาอุปสรรคต่างๆ ว่า จะเกิดขึ้นในทางลบ หรือในทางที่ไม่ดี ขยายตัวออกไป

8. สับสน วกวนอยู่ในปัญหา

9. หลีกเลี่ยงงานหรือสถานการณ์ที่ทำทนาย

10. ทิ้งความคิดต่างๆ ที่ดี และทิ้งเครื่องมือที่ยังไม่เคยถูกใช้

11. หยุดพักผ่อนกลางทาง

องค์ประกอบของความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค

Stoltz (2001) ได้แบ่งองค์ประกอบของความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การควบคุมสถานการณ์ (C = Control หมายถึงความสามารถในการควบคุมและจัดการสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ความสามารถในการสร้างอิทธิพลทางบวกต่อสถานการณ์และปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น หรือระดับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคลให้สามารถผ่านปัญหาและอุปสรรคไป

ได้ โดยความสามารถนี้เรียกว่า การควบคุมการตอบสนอง (Response Control) โดยแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1) การควบคุมการตอบสนองโดยไม่ทันสถานการณ์ (Delayed Response Control) เป็นรูปแบบทั่วไปเป็นการตอบสนองออกไปทันทีเมื่อมีความรู้สึกโกรธหรือไม่พึงพอใจ เป็นการรู้สึกสูญเสียการควบคุมสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้น แต่หลังจากผ่านไปแล้วจะกลับมาคิดถึงเหตุผลและตอบสนองได้มากขึ้น

2) การควบคุมการตอบสนองได้ทันที (Spontaneous Response Control) เป็นความสามารถในการจัดการและตอบสนองต่ออุปสรรคในทางที่ดีเมื่อเกิดปัญหา การควบคุมการตอบสนองได้ทันทีคือความสามารถในการควบคุมปฏิกิริยาเชิงลบต่างๆไว้ก่อนที่จะถูกปล่อยออกมาทางคำพูดหรือการกระทำ ซึ่งถือได้ว่าเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ของการควบคุมสถานการณ์เมื่อสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดมาก่อนเกิดขึ้น ผู้ที่มีมิตินี้สูง คือการมีระดับการรับรู้ความสามารถที่จะควบคุมตนเองให้ผ่านอุปสรรคและปัญหาไปได้ ไม่ลดละความพยายาม

2. ความรับผิดชอบต่อปัญหา (O = Ownership) เป็นความรับผิดชอบระดับการรับเอาสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นมาจัดการแก้ไขโดยไม่สนใจสาเหตุของมัน ความรับผิดชอบต่อปัญหาสามารถขยายความได้ว่าไม่ว่าจะเกิดความผิดพลาดอะไร เราจะเล่นบทบาทในการแก้ไขได้ดี

3. การรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหา (R = Reach) เป็นการรับรู้การขยายตัวของปัญหาและการวัดผลกระทบของปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น การรับรู้นั้นสามารถขยายไปสู่ปัญหาต่างๆที่เป็นสาเหตุของความเครียดได้

4. ความอดทน (E = Endurance) เป็นการรับรู้ปัญหาและอุปสรรคคงอยู่เป็นระยะเวลานานเท่าใด และสามารถจัดการได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยต่างๆ พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

วนิดา กันทาแก้ว (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรค เซาว์อารมณ์และพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนนารีรัตน์ จังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่า ระดับความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคและเซาว์อารมณ์ของนักเรียนกลุ่มนี้อยู่ในระดับสูง และพฤติกรรมการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000

จตุมา รัตนพลแสนย์ (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี เพศ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่ศึกษา และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน มีความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคไม่แตกต่างกัน

สุรัตน์วดี สร้อยแก้ว (2553) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น 3 ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรความสามารถในการปรับตัว เซาว์อารมณ์ ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง การมองโลกในแง่ดี และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01สามารถพยากรณ์ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนักเรียน ได้ร้อยละ 47.50

ธนะสิทธิ์ ม่วงแก้ว และเพียงใจ พานิชกุล (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมเรียน ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค ความฉลาดทางอารมณ์ และความฉลาดทางสติปัญญา ที่มีผลต่อระดับผลการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 1 คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ผลการศึกษาพบว่า นิสิตกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง

กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

สมมติฐานการวิจัย

- ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคมร่วมกันมีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

งานวิจัยเรื่องอิทธิพลของบุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคมที่มีต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การทดสอบเครื่องมือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 4 ปี) ของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง จำนวน 1,009 คน (หน่วยทะเบียนและวัดผล ข้อมูล ณ วันที่ 20 มกราคม 2557)

กลุ่มตัวอย่าง

การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างจำนวน 286 คน มีวิธีการและขั้นตอนในการคำนวณดังนี้

1. การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากจำนวนนักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 4 ปี) ของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง ภาคปลาย ปีการศึกษา 2556 โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ซึ่งมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

สูตรคำนวณ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (0.05)

N = ขนาดของประชากร

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

แทนค่า

$$n = \frac{1,009}{1 + 1,009 (.05)^2}$$

$$= 286$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ 286 คน

2. การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนประชากร (Proportional Stratified Random Sampling) ตามจำนวนนักศึกษาในแต่ละสาขา โดยมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม/ชั้น} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม/ชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ซึ่งจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสาขาคังตาราง

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาจำแนกตามแต่ละสาขา

กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา	จำนวน นักศึกษา (คน)	ร้อยละ	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
กลุ่มสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์			
สาขาเทคโนโลยีการประมง	244	24.18	69
สาขาวิทยาศาสตร์ทางทะเล	84	8.32	24
สาขาสัตวศาสตร์	242	23.98	69
สาขาวิทยาศาสตร์กายภาพ	19	1.88	5
กลุ่มสาขาวิชาด้านเทคโนโลยี			
สาขาเทคโนโลยี	420	41.16	119
รวม	1,009	100	286

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีข้อความเกี่ยวกับ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือน กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา และสถานภาพ สมรสของ บิดามารดา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพ เป็นข้อความที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ของ Costa and McCrae (1992) ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบดังนี้

1. บุคลิกภาพด้านความห้วนไหว
2. บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว
3. บุคลิกภาพด้านการเปิดกว้าง

4. บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น

5. บุคลิกภาพด้านการมีสติ

เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย ไม่จริงเลย โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับดังนี้

ระดับของบุคลิกภาพ

ข้อความทางบวก	ค่าคะแนน
จริงมากที่สุด	5
จริงมาก	4
จริงปานกลาง	3
จริงน้อย	2
ไม่จริงเลย	1
ข้อความทางลบ	ค่าคะแนน
จริงมากที่สุด	1
จริงมาก	2
จริงปานกลาง	3
จริงน้อย	4
ไม่จริงเลย	5

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแยกความถี่แล้ว นำมาจัดการกระจายข้อมูลเพื่อให้ได้ความกว้าง อันตรภาคชั้นที่เหมาะสม โดยการพิจารณาระดับของบุคลิกภาพในแต่ละองค์ประกอบ ผู้วิจัยได้แบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 5 ระดับ คือ บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบระดับต่ำมาก บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบระดับต่ำ บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบระดับปานกลาง บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบระดับสูง และบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบระดับสูงมาก ตามสูตรคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{การคำนวณช่วงกว้างระหว่างชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5-1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

ซึ่งสามารถแปลความหมายระดับคะแนนของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบได้ ดังนี้

ช่วงระดับคะแนน

1.00 - 1.80	มีบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบอยู่ในระดับต่ำมาก
1.81 - 2.60	มีบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบอยู่ในระดับต่ำ
2.61 - 3.40	มีบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง
3.41 - 4.20	มีบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบอยู่ในระดับสูง
4.21 - 5.00	มีบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบอยู่ในระดับสูงมาก

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการทางสังคม ข้อคำถามสร้างขึ้นจากแนวคิด ของ Bryjak and Soroka (1994) ซึ่งกล่าวถึงองค์กรที่ทำหน้าที่จัดการทางสังคม ประกอบด้วย 4 หน่วยทางสังคม คือ

1. การจัดการทางสังคมจากครอบครัว
2. การจัดการทางสังคมจากกลุ่มเพื่อน
3. การจัดการทางสังคมจากสถาบันการศึกษา
4. การจัดการทางสังคมจากสื่อมวลชน

โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการสร้างแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) มีให้เลือก 5 ระดับลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ โดยเริ่มจากระดับมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ข้อความที่ใช้มีลักษณะในเชิงบวก โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับดังนี้

ระดับของการขัดเกลาทางสังคม	ค่าคะแนน
จริงมากที่สุด	5
จริงมาก	4
จริงปานกลาง	3
จริงน้อย	2
ไม่จริงเลย	1

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแยกความถี่แล้ว นำมาจัดการกระจายข้อมูลเพื่อให้ได้ความกว้างอันตรภาคชั้นที่เหมาะสม ตามสูตรคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{การคำนวณช่วงกว้างระหว่างชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5-1}{5} \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

ซึ่งสามารถแปลความหมายระดับคะแนนของการขัดเกลาทางสังคมได้ ดังนี้

ช่วงระดับคะแนน

1.00 - 1.80	มีการขัดเกลาทางสังคมอยู่ในระดับต่ำมาก
1.81 - 2.60	มีการขัดเกลาทางสังคมอยู่ในระดับต่ำ
2.61 - 3.40	มีการขัดเกลาทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง
3.41 - 4.20	มีการขัดเกลาทางสังคมอยู่ในระดับสูง
4.21 - 5.00	มีการขัดเกลาทางสังคมอยู่ในระดับสูงมาก

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค ข้อคำถามสร้างขึ้นจากแนวความคิดของ Stoltz (2001) ประกอบด้วยองค์ประกอบของความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการควบคุมสถานการณ์
2. ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา
3. ด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหา
4. ด้านความอดทน

โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการสร้างแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) มีให้เลือก 5 ระดับลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ โดยเริ่มจากระดับมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ข้อความที่ใช้มีลักษณะในเชิงบวก โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับดังนี้

ระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค	ค่าคะแนน
จริงมากที่สุด	5
จริงมาก	4
จริงปานกลาง	3
จริงน้อย	2
ไม่จริงเลย	1

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแยกความถี่แล้ว นำมาจัดการกระจายข้อมูลเพื่อให้ได้ความกว้างอันตรภาคชั้นที่เหมาะสม ตามสูตรคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{การคำนวณช่วงกว้างระหว่างชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5-1}{5} \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

ซึ่งสามารถแปลความหมายระดับคะแนนของความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคได้ดังนี้

ช่วงระดับคะแนน

1.00 - 1.80	มีความสามารถในการฟังคำอุปสรรคอยู่ในระดับต่ำมาก
1.81 - 2.60	มีความสามารถในการฟังคำอุปสรรคอยู่ในระดับต่ำ
2.61 - 3.40	มีความสามารถในการฟังคำอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง
3.41 - 4.20	มีความสามารถในการฟังคำอุปสรรคอยู่ในระดับสูง
4.21 - 5.00	มีความสามารถในการฟังคำอุปสรรคอยู่ในระดับสูงมาก

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยมีวิธีการและขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ แบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ของ Costa and McCrae (1992) แบบสอบถามเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคมสังคม สร้างขึ้นจากแนวความคิดของ Bryjak and Soroka (1994) และแบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการฟังคำอุปสรรค สร้างขึ้นจากแนวความคิดของ Stoltz (2001) โดยในการสร้างข้อคำถามนั้นผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาปรับให้เข้ากับบริบทของนักศึกษา
2. การหาความเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาและนำมาแก้ไขปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
3. การหาความเชื่อมั่น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษาวิจัย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น และนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Reliability Coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลของการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบของนักศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9199 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

1. บุคลิกภาพด้านความห้วนไหวนี้อาจมีความเชื่อมั่น	เท่ากับ 0.8660
2. บุคลิกภาพด้านการแสดงตัวมีค่าความเชื่อมั่น	เท่ากับ 0.7979
3. บุคลิกภาพด้านการเปิดกว้างมีค่าความเชื่อมั่น	เท่ากับ 0.8406
4. บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่นมีค่าความเชื่อมั่น	เท่ากับ 0.8566
5. บุคลิกภาพด้านการมีสติมีค่าความเชื่อมั่น	เท่ากับ 0.8787

แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดเวลาทางสังคม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9452 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

1. การจัดเวลาทางสังคมจากครอบครัวมีค่าความเชื่อมั่น	เท่ากับ 0.9043
2. การจัดเวลาทางสังคมจากกลุ่มเพื่อน มีค่าความเชื่อมั่น	เท่ากับ 0.8723
3. การจัดเวลาทางสังคมจากสถาบันการศึกษามีค่าความเชื่อมั่น	เท่ากับ 0.8891
4. การจัดเวลาทางสังคมจากสื่อมวลชนมีค่าความเชื่อมั่น	เท่ากับ 0.8355

แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค สังคม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9501 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

1. ด้านการควบคุมสถานการณ์มีค่าความเชื่อมั่น	เท่ากับ 0.8809
2. ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหามีค่าความเชื่อมั่น	เท่ากับ 0.8590
3. ด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหามีค่าความเชื่อมั่น	เท่ากับ 0.8735
4. ด้านความอดทนมีค่าความเชื่อมั่น	เท่ากับ 0.8365

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยการนำแบบสอบถามไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่าง และมีคำอธิบายคำชี้แจง แนะนำวิธีการตอบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนก่อนตอบแบบสอบถามโดยมีมาตรฐานเดียวกัน
2. ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อและส่งคืนแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบ ความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกฉบับ หากตรวจพบข้อผิดพลาดหรือกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามไม่ครบ ผู้วิจัยจะให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามใหม่และรอรับแบบสอบถามพร้อมกับการตรวจสอบอีกครั้ง
3. จากนั้นผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมแบบสอบถามและนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
4. นำแบบสอบถามที่ตรวจให้คะแนนแล้วมาบันทึกคะแนนโดยการลงรหัสและบันทึกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์ เพื่อรอการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้

1. การวิเคราะห์เพื่อบรรยายลักษณะข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการอธิบายลักษณะของข้อมูลที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้หาค่าเฉลี่ยของข้อมูลต่างๆ

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้คู่กับค่าเฉลี่ยเพื่อแสดงลักษณะการกระจายของข้อมูล

2. สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ใช้พยากรณ์ตัวแปรหนึ่งตัว ซึ่งเป็นผลจากตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไป โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแบบ Stepwise Method เพื่อต้องการทราบถึงการทำนายตัวแปรอิสระใดบ้างที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม

การกำหนดสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ คือ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติทางสถิติที่ระดับ .05

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่าง
p-value	หมายถึง	ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ
R	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์
R^2_{adj}	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เมื่อปรับแล้ว
b	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
a	หมายถึง	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์
Beta	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

SEb	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของ b
*	หมายถึง	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	หมายถึง	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	หมายถึง	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงบุคลิกภาพ การขัดเกลาทางสังคมและความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรังมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นลำดับดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงลักษณะของบุคลิกภาพ ระดับการขัดเกลาทางสังคม และความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษา

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนิสิต

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	144	50.2
หญิง	142	49.8
รวม	286	100
ชั้นปีที่ศึกษา		
ชั้นปีที่ 1	161	55.6
ชั้นปีที่ 2	80	28.0
ชั้นปีที่ 3	38	13.7
ชั้นปีที่ 4	7	2.7
รวม	286	100
เกรดเฉลี่ยสะสม		
0.00-2.00	59	20.8
2.01-2.50	101	34.8
2.51-3.00	75	26.3
3.01-4.00	51	18.1
รวม	286	100

ผลการเรียนสูงสุด 4.00   ผลการเรียนต่ำสุด 1.34

ผลการเรียนเฉลี่ย 2.55   ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .52

ตารางที่ 2 (ต่อ)

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือน		
0 - 2,500	54	19.1
2,501 - 5,000	178	61.1
5,001 - 7,500	21	7.8
7,501 - 10,000	33	17.8
รวม	286	100

รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือนสูงสุด 10,000 บาท รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือนต่ำสุด 1,000 บาท
รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือนโดยเฉลี่ย 4283.96 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2,030.83

สาขาวิชา

สาขาเทคโนโลยีการประมง	69	24.6
สาขาวิทยาศาสตร์ทางทะเล	24	8.9
สาขาสิ่งแวดล้อม	69	23.5
สาขาวิทยาศาสตร์กายภาพ	5	2.0
สาขาเทคโนโลยี	119	41.0
รวม	286	100

ตารางที่ 2 (ต่อ)

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพสมรสของบิดามารดา		
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	242	83.3
บิดามารดาหย่าร้าง	15	5.8
บิดา/มารดา หม้าย	7	2.7
บิดามารดาแยกกันอยู่	14	5.1
อื่นๆ	8	3.1
รวม	286	100

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 293 คน ดังนี้

เพศ ของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย โดยมีจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 50.2 ส่วนเพศหญิงมีจำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 49.8

ชั้นปีที่ศึกษาของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นชั้นปีที่ 2 มีจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 รองลงมาคือชั้นปีที่ 2 มีจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 28 และชั้นปีที่ 3 มีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 13.7 ส่วนชั้นปีที่ 4 มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7

เกรดเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีผลการเรียนอยู่ในระดับ 2.01-2.50 มีจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 และผลการเรียนในระดับ 3.01-4.00 มีจำนวนน้อยที่สุดคือมีจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 18.1 โดยนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีเกรดเฉลี่ยสะสมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ 2.55 เกรดเฉลี่ยสะสมสูงสุดคือ 4.00 และเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำสุดคือ 1.34

รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือนของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2,501-5,000 บาท คือมีจำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 61.1 และมีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 7,501-10,000 บาท น้อยที่สุดคือมีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8

สาขาวิชาที่ศึกษาของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาเทคโนโลยี มีจำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 41. ส่วนสาขาที่น้อยที่สุดคือสาขาวิทยาศาสตร์กายภาพ มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7

สถานภาพสมรสของบิดามารดาของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน มีจำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 83.3 และบิดา/มารดาเป็นหม้ายมีจำนวนน้อยที่สุดคือ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงลักษณะบุคลิกภาพ ระดับการขัดเกลาทางสังคม และความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษา

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และลักษณะบุคลิกภาพรายด้านของนักศึกษา

(N=286)

บุคลิกภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับลักษณะบุคลิกภาพ
1. บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว	3.17	.77	ปานกลาง
2. บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว	3.67	.57	สูง
3. บุคลิกภาพด้านการเปิดกว้าง	3.79	.61	สูง
4. บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น	3.81	.62	สูง
5. บุคลิกภาพด้านการมีสติ	3.68	.63	สูง

จากตารางที่ 3 พบว่าลักษณะบุคลิกภาพด้านการแสดงตัว ด้านการเปิดกว้าง ด้านการยอมรับผู้อื่นและด้านการมีสติอยู่ในระดับสูง โดยด้านการยอมรับผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.81$) มีเพียงด้านความหวั่นไหวที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการขัดเกลาทางสังคมรายด้านของนักศึกษา

(N=286)

การขัดเกลาทางสังคม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการขัดเกลาทางสังคม
1. การขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัว	3.97	.67	สูง
2. การขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันการศึกษา	3.83	.61	สูง
3. การขัดเกลาทางสังคมจากกลุ่มเพื่อน	3.70	.67	สูง
4. การขัดเกลาทางสังคมจากสื่อมวลชน	3.56	.70	สูง
ค่าเฉลี่ยของการขัดเกลาทางสังคม	3.76	.54	สูง

จากตารางที่ 4 พบว่าระดับการขัดเกลาทางสังคมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าระดับการขัดเกลาทางสังคมจากสังคมจากครอบครัวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.97$) และระดับการขัดเกลาทางสังคมจากสื่อมวลชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.56$)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรครายด้านของนักศึกษา

(N=286)

ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค
1. ด้านการควบคุมสถานการณ์	3.89	.59	สูง
2. ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา	3.83	.58	สูง
3. ด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหา	3.80	.63	สูง
4. ด้านความอดทน	3.79	.62	สูง
ค่าเฉลี่ยของความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค	3.83	.52	สูง

จากตารางที่ 5 พบว่าระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการควบคุมสถานการณ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.89$) และด้านความอดทนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.79$)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้มีการกำหนดข้อตกลงและมีขั้นตอน ดังนี้

1. ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระต้องเป็นตัวแปรที่มีระดับการวัดประเภทช่วง (Interval Scale) ขึ้นไป หากตัวแปรอิสระไม่มีระดับการวัดที่เป็นประเภทช่วง (Interval Scale) ต้องแปลงเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540: 70-80) ดังตารางแสดงระดับการวัดของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แสดงระดับการวัดของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร	ระดับการวัด
1. เพศ (S)	มาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) และทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ เพศชาย = 1 เพศหญิง = 0
2. ชั้นปีที่ศึกษา (CH)	มาตราเรียงอันดับ (Ordinal Scale)
3. เกรดเฉลี่ยสะสม (GR)	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale)
4. รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือน (IN)	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale)
5. สาขาวิชา (MJ)	มาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) และทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ สายวิทยาศาสตร์ = 1 สายเทคโนโลยี = 0
6. สถานภาพสมรสของบิดามารดา (MR)	มาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) และทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ บิดา มารดา อยู่ด้วยกัน = 1 บิดา มารดา ไม่ได้อยู่ด้วยกัน = 0
7. บุคลิกภาพ (PP)	มาตราอันตรภาคชั้น (Interval Scale) เป็นค่าคะแนน
8. การขัดเกลาทางสังคม (SO)	มาตราอันตรภาคชั้น (Interval Scale) เป็นค่าคะแนน
9. ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค (AD)	มาตราอันตรภาคชั้น (Interval Scale) เป็นค่าคะแนน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์และอักษรย่อของแต่ละตัวแปรในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

S	เพศ
CH	ชั้นปีที่ศึกษา
GR	เกรดเฉลี่ยสะสม
IN	รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือน
MJ	กลุ่มสาขาวิชา
MR	สถานภาพสมรสของบิดามารดา
PP1	บุคลิกภาพด้านความหุนหันไหว
PP2	บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว
PP3	บุคลิกภาพด้านการเปิดกว้าง
PP4	บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น
PP5	บุคลิกภาพด้านการมีสติ
SO1	การจัดเวลาทางสังคมจากครอบครัว
SO2	การจัดเวลาทางสังคมจากสถาบันการศึกษา
SO3	การจัดเวลาทางสังคมจากกลุ่มเพื่อน
SO4	การจัดเวลาทางสังคมจากสื่อมวลชน
SO5	การจัดเวลาทางสังคมโดยรวม
AD1	ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์
AD2	ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา
AD3	ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้การขยายตัวของปัญหา
AD4	ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทน
AD5	ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวม

2. การทดสอบความเป็นอิสระต่อกันของตัวแปรอิสระ เนื่องจากตัวแปรแต่ละตัวต้องเป็นอิสระจากกันและกัน ซึ่งตัวแปรอิสระจะต้องไม่มีค่าความสัมพันธ์สูงเกิน .80 เพราะถ้าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันมาก อาจทำให้เกิดปฏิกิริยาต่อกันและจะมีผลต่อตัวแปรตามได้ หรืออาจเกิดปัญหาที่เรียกว่า Multicollinearity Problem และทำให้ไม่สามารถใช้เทคนิคการวิเคราะห์ดังกล่าวได้ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,

2540: 77) ตัวแปรอิสระทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพ และการขัดเกลาทางสังคม ผู้วิจัยได้นำตัวแปรอิสระทั้งหมดไปทดสอบความสัมพันธ์กันเอง ดังตารางที่จะนำเสนอต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพ และการขัดเกลาทางสังคม

	S	CH	GR	IN	MJ	MR	PP1	PP2	PP3	PP4	PP5
S	1										
CH	.131*	1									
GR	-.040	-.017	1								
IN	.078	.136*	.032	1							
MJ	.164**	.015	.072	-.065	1						
MR	.084	.046	-.101	.015	-.036	1					
PP1	-.042	.083	-.075	-.065	-.025	.027	1				
PP2	-.031	.036	.159**	.100	.020	-.037	.093	1			
PP3	-.075	.032	.152**	.074	-.015	-.173**	.098	.632**	1		
PP4	-.137*	-.028	.131*	.012	-.085	.010	.064	.489**	.679**	1	
PP5	-.111	-.012	.166**	.115*	-.047	-.075	.036	.397**	.620**	.653**	1
SO1	-.139*	-.047	.194**	.016	-.059	-.032	.082	.441**	.571**	.598**	.620**
SO2	-.103	-.020	.098	.069	-.072	.036	.105	.435**	.522**	.587**	.626**
SO3	-.077	-.103	.175**	-.034	-.015	-.027	.151**	.507**	.529**	.559**	.530**
SO4	.035	.031	-.016	.000	-.044	.009	.288**	.331**	.396**	.416**	.466**
SO5	-.085	-.042	.137*	.014	-.058	-.005	.195**	.525**	.618**	.660**	.685**

ตารางที่ 7 (ต่อ)

	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5
S					
CH					
GR					
IN					
MJ					
MR					
PP1					
PP2					
PP3					
PP4					
PP5					
SO1	1				
SO2	.720**	1			
SO3	.597**	.672**	1		
SO4	.389**	.421**	.527**	1	
SO5	.729**	.759**	.789**	.728**	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 7 พบว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีความสัมพันธ์กันไม่เกิน .80 ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรอิสระทั้งหมด ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือน สาขาวิชาที่ศึกษา สถานภาพสมรสของบิดามารดา บุคลิกภาพ และการขาดแคลนทางสังคม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยต่อไป

สมมติฐานหลัก ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคมสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมของนักศึกษา

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมของนักศึกษา

ตัวแปร	b	SEb	Beta	t	p-value
1. สาขาวิชาที่ศึกษา (MJ) (สาขาด้านวิทยาศาสตร์ =1,สาขาด้านเทคโนโลยี =0)	.606	.055	.519	10.939	.000
2. บุคลิกภาพด้านความห้วนไหว (PP1)	.177	.035	.238	5.035	.000
3. ชั้นปีที่ศึกษา (CH)	.110	.033	.157	3.321	.001
4. เพศ (S) (ชาย=1,หญิง=0)	-.146	.055	-.127	-2.651	.008
5. บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว (PP2)	.115	.047	.116	2.465	.014
6. สถานภาพสมรสของบิดามารดา (MR) (บิดามารดาอยู่ด้วยกัน =1, บิดามารดาไม่ได้อยู่ด้วยกัน =0)	.157	.072	.102	2.170	.031
ค่าคงที่ (a) =	.213				
R = .612	R ² = .375	R ² _{adj} = .362	F= 28.599	sig = .000	

จากตารางที่ 8 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมของนักศึกษา พบว่า ตัวแปร 6 ตัวแปร ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา บุคลิกภาพด้านความห้วนไหว ชั้นปีที่ศึกษา เพศ บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว และสถานภาพสมรสของบิดามารดา สามารถพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 36.2 ($R^2_{adj} = .362$)

สาขาวิชาที่ศึกษา บุคลิกภาพด้านความห้วนไหว และชั้นปีที่ศึกษา มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนบุคลิกภาพด้านการแสดงตัวและสถานภาพสมรสของบิดามารดามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กล่าวคือนักศึกษาที่ศึกษากลุ่มสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมมากกว่านักศึกษาที่ศึกษากลุ่มสาขาด้านเทคโนโลยี (Beta = .519)

หากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้วเมื่อนักศึกษามีบุคลิกภาพด้านความห้วนไหวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมเพิ่มขึ้น.238 หน่วย (Beta =.238)

ถ้านักศึกษามีระดับชั้นปีที่ศึกษาเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมเพิ่มขึ้น .157 หน่วย (Beta = .157)

นักศึกษาเพศหญิงมีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมมากกว่าเพศชาย (Beta = -.127)

ถ้านักศึกษามีลักษณะบุคลิกภาพด้านการแสดงตัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมเพิ่มขึ้น .116 หน่วย (Beta = .116)

นักศึกษาที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันมีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคมากกว่านักศึกษาที่บิดามารดาไม่ได้อยู่ด้วยกัน (Beta=.102)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมของนักศึกษามาเขียนสมการวิเคราะห์ถดถอยหาค่า มาเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$AD5 = .519 (MJ) + .238 (PP1) + .157 (CH) - .127 (S) + .116 (PP2) + .102 (MR)$$

จากสมการพยากรณ์ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมของนักศึกษา พบว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมได้ดีที่สุดคือ สาขาวิชาที่ศึกษา รองลงมาคือ บุคลิกภาพด้านความห้วนไหว ชั้นปีที่ศึกษา เพศ บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว และสถานภาพสมรสของบิดามารดา ตามลำดับ

สมมติฐานย่อยที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคม สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์ของนักศึกษา

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์ของนักศึกษา

ตัวแปร	b	SEb	Beta	t	p-value
1. การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม (SO5)	.354	.098	.324	3.616	.000
2. บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น (PP4)	.168	.055	.175	3.033	.003
3. การขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันการศึกษา (SO2)	.237	.080	.246	2.959	.003
ค่าคงที่ (a) =	.189				
R = .676	R ² = .457	R ² _{adj} = .451	F = 80.969	sig = .000	

จากตารางที่ 9 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์ของนักศึกษา พบว่า ตัวแปร 3 ตัวแปร ได้แก่ การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น และการขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันการศึกษา สามารถพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์ของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 45.1 (R²_{adj} = .451)

การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนบุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่นและการขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันการศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กล่าวคือหากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อนักศึกษามีการขัดเกลาทางสังคมโดยรวมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์เพิ่มขึ้น .324 หน่วย (Beta = .324)

ถ้านักศึกษามีลักษณะบุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่นเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์เพิ่มขึ้น .175 หน่วย (Beta = .175)

ถ้านักศึกษามีการขัดเกลาทางสังคมจากสถานศึกษาเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์เพิ่มขึ้น .246 (Beta= .246)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์มาเขียนสมการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ มาเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$AD1 = .324 (SO5) + .175 (PP4) + .246 (SO2)$$

จากสมการพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์ พบว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์ ได้ดีที่สุดคือ การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม รองลงมาคือบุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น และการขัดเกลาทางสังคมจากสถานศึกษา ตามลำดับ

สมมติฐานย่อยที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคม สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหาของนักศึกษาดังต่อไปนี้

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหาของนักศึกษา

ตัวแปร	b	SEb	Beta	t	p-value
1. การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม (SO5)	.292	.094	.270	3.088	.002
2. บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น (PP4)	.232	.057	.246	4.099	.000
3. บุคลิกภาพด้านความห้วนไหว (PP1)	.103	.035	.135	2.928	.004
4. การขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัว (SO1)	.158	.070	.181	2.253	.025
ค่าคงที่ (a) =	.207				
R = .654	R ² = .428	R ² _{adj} = .420	F= 53.843	sig = .000	

จากตารางที่ 10 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟ้าอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต้อปัญหาของนักศึกษา พบว่าตัวแปร 4 ตัวแปร ได้แก่ การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น บุคลิกภาพด้านความห้วนไหว และการขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัว สามารถพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟ้าอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต้อปัญหาของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 42.0 ($R^2_{adj} = .420$)

การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น บุคลิกภาพด้านความห้วนไหว และการขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัว มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟ้าอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต้อปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กล่าวคือหากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อนักศึกษามีการขัดเกลาทางสังคมโดยรวมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีความสามารถในการฟื้นฟ้าอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต้อปัญหาเพิ่มขึ้น .270 หน่วย (Beta = .270)

ถ้านักศึกษามีลักษณะบุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่นเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีความสามารถในการฟื้นฟ้าอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต้อปัญหาเพิ่มขึ้น .246 หน่วย (Beta = .246)

ถ้านักศึกษามีลักษณะบุคลิกภาพด้านความห้วนไหวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีความสามารถในการฟื้นฟ้าอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต้อปัญหาเพิ่มขึ้น .135 หน่วย (Beta = .135)

ถ้านักศึกษามีการขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีความสามารถในการฟื้นฟ้าอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต้อปัญหาเพิ่มขึ้น .181 หน่วย (Beta = .181)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟ้าอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต้อปัญหา มาเขียนสมการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ มาเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$AD2 = .270 (SO5) + .246 (PP4) + .135 (PP1) + .181 (SO1)$$

จากสมการพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา พบว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหาได้ดีที่สุดคือ การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม รองลงมาคือ บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว และการขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัว ตามลำดับ

สมมติฐานย่อยที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคม สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาของนักศึกษา

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาของนักศึกษา

ตัวแปร	b	SEb	Beta	t	p-value
1. การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม (SO5)	.470	.077	.403	6.139	.000
2. บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว (PP1)	.156	.036	.190	4.275	.000
3. บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว (PP2)	.183	.056	.166	3.276	.001
4. บุคลิกภาพด้านการมีสติ (PP5)	.156	.060	.155	2.589	.010
ค่าคงที่ (a) =	.229				
R = .681	R ² = .464	R ² _{adj} = .457	F= 62.347	sig = .000	

จากตารางที่ 11 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาของนักศึกษา พบว่า ตัวแปร 4 ตัวแปร ได้แก่ การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว และบุคลิกภาพด้านการมีสติ สามารถพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 45.7 (R²_{adj} = .457)

การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว และบุคลิกภาพด้านการแสดงตัว มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนบุคลิกภาพด้านการมีสติมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กล่าวคือหากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อนักศึกษามีการขัดเกลาทางสังคมโดยรวมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาเพิ่มขึ้น .403 หน่วย (Beta = .403)

ถ้านักศึกษามีลักษณะบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาเพิ่มขึ้น .190 หน่วย (Beta = .190)

ถ้านักศึกษามีลักษณะบุคลิกภาพด้านการแสดงตัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาเพิ่มขึ้น .166 หน่วย (Beta = .166)

ถ้านักศึกษามีลักษณะบุคลิกภาพด้านการมีสติเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาเพิ่มขึ้น .155 หน่วย (Beta = .155)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหา มาเขียนสมการวิเคราะห์ถดถอยหาค่า มาเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$AD3 = .403 (SO5) + .190 (PP1) + .166 (PP2) + .155 (PP5)$$

จากสมการพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหา พบว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาได้ดีที่สุดคือ การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม รองลงมาคือ บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว และบุคลิกภาพด้านการมีสติ ตามลำดับ

สมมติฐานย่อยที่ 4 ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคม สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนของนักศึกษา

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนของนักศึกษา

ตัวแปร	b	SEb	Beta	t	p-value
1. การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม (SO5)	.399	.077	.347	5.209	.000
2. บุคลิกภาพด้านการมีสติ (PP5)	.232	.064	.235	3.639	.000
3. บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว (PP1)	.103	.036	.127	2.833	.005
4. บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น (PP4)	.143	.063	.142	2.283	.023
ค่าคงที่ (a) =	.217				
R = .674	R ² = .454	R ² _{adj} = .447	F= 59.977	sig = .000	

จากตารางที่ 12 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนของนักศึกษา พบว่า ตัวแปร 4 ตัวแปร ได้แก่ การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม บุคลิกภาพด้านการมีสติ บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว และบุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น สามารถพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 44.7 (R²_{adj} = .447)

การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม และบุคลิกภาพด้านการมีสติมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว และบุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่นมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กล่าวคือหากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อนักศึกษามีการขัดเกลาทางสังคมโดยรวมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนเพิ่มขึ้น .347 หน่วย (Beta = .347)

ถ้านักศึกษามีลักษณะบุคลิกภาพด้านการมีสติเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีความสามารถในการฟื้น ฝึาอุปสรรคด้านความอดทนเพิ่มขึ้น .235 หน่วย (Beta = .235)

ถ้านักศึกษามีลักษณะบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีความสามารถในการฟื้นฝึาอุปสรรคด้านความอดทนเพิ่มขึ้น .127 หน่วย (Beta = .127)

ถ้านักศึกษามีลักษณะบุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่นเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีความสามารถในการฟื้นฝึาอุปสรรคด้านความอดทนเพิ่มขึ้น .142 หน่วย (Beta = .142)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฝึาอุปสรรคด้านความอดทนมาเขียน สมการวิเคราะห์ถดถอยหาค่า มาเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$AD4 = .347 (SO5) + .235 (PP5) + .127 (PP1) + .142 (PP4)$$

จากสมการพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฝึาอุปสรรคด้านความอดทนพบว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฝึาอุปสรรคด้านความอดทนได้ดีที่สุดคือ การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม รองลงมาคือ บุคลิกภาพด้านการมีสติ บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว และบุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น ตามลำดับ

ตารางที่ 13 สรุปตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองโดยรวมและรายด้านของนิสิต

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม				
	AD5	AD1	AD2	AD3	AD4
1. เพศ (S) (ชาย =1 หญิง =0)	**	Ns	ns	Ns	Ns
2. ชั้นปีที่ศึกษา (CH)	***	Ns	ns	Ns	Ns
3. เกรดเฉลี่ยสะสม (GR)	ns	Ns	ns	Ns	Ns
4. รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือน (IN)	ns	Ns	ns	Ns	Ns
5. สาขาวิชา (MJ) (กลุ่มสาขาด้านวิทยาศาสตร์ =1 , กลุ่มสาขาด้าน เทคโนโลยี = 0)	***	Ns	ns	Ns	Ns
6. สถานภาพสมรสของบิดามารดา (MR) (บิดามารดาอยู่ด้วยกัน =1, บิดามารดาไม่ได้อยู่ด้วยกัน =0)	*	Ns	ns	Ns	Ns
7. บุคลิกภาพด้านความห้วนไหว (PP1)	***	Ns	**	***	**
8. บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว (PP2)	*	Ns	ns	***	Ns
9. บุคลิกภาพด้านการเปิดกว้าง (PP3)	ns	Ns	ns	Ns	Ns
10. บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น (PP4)	ns	**	***	Ns	*
11. บุคลิกภาพด้านการมีสติ (PP5)	ns	Ns	ns	**	***
12. การขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัว (SO1)	ns	Ns	*	Ns	Ns
13. การขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันการศึกษา (SO2)	ns	**	ns	Ns	Ns
14. การขัดเกลาทางสังคมจากกลุ่มเพื่อน (SO3)	ns	Ns	ns	Ns	Ns
15. การขัดเกลาทางสังคมจากสื่อมวลชน (SO4)	ns	Ns	ns	Ns	Ns
16. การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม (SO5)	ns	***	***	**	***
* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05					
** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01					

- *** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
- Ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
- AD5 หมายถึง ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวม
- AD1 หมายถึง ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์
- AD2 หมายถึง ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา
- AD3 หมายถึง ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหา
- AD 4 หมายถึง ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทน

จากตารางที่ 11 เป็นการสรุปผลจากตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมและรายด้านของนักศึกษา โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระ สรุปได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวม คือ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา สถานภาพสมรสของบิดามารดา บุคลิกภาพด้านความห้วนไหว และบุคลิกภาพด้านการแสดงตัว

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์ คือ บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น การขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันการศึกษา การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา คือ บุคลิกภาพด้านความห้วนไหว บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น การขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัว การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหา คือ บุคลิกภาพด้านความห้วนไหว และบุคลิกภาพด้านการแสดงตัว บุคลิกภาพด้านการมีสติ และการขัดเกลาทางสังคมโดยรวม

ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทน คือ บุคลิกภาพด้านความห้วนไหว บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น บุคลิกภาพด้านการมีสติ และการขัดเกลาทางสังคมโดยรวม

ข้อวิจารณ์

จากการวิจัยเรื่องอิทธิพลของบุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคมที่มีต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ผู้วิจัยขอเสนอข้อวิจารณ์ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา

ตัวแปรอิสระในปัจจัยส่วนบุคคลที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในครั้งนี้มีทั้งหมด 6 ตัวแปร คือ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือน กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา และสถานภาพสมรสของบิดามารดา

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 50.2 มากกว่าเพศหญิงที่คิดเป็นร้อยละ 49.8 ซึ่งเป็นจำนวนที่ใกล้เคียงกัน อาจเนื่องมาจากแต่ละสาขามีจำนวนนักศึกษาเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน และผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนประชากร จึงทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน

ชั้นปีที่ศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 56 รองลงมาคือชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 28 ชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 13.7 และชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 2.7 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจำนวนประชากรของนิสิตชั้นปีที่ 1 มีจำนวนมากกว่าชั้นปีอื่นๆ จึงส่งผลให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในชั้นปีที่ 2 มากที่สุด

เกรดเฉลี่ยสะสมส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 2.01-2.50 คิดเป็นร้อยละ 34.8 เมื่อพิจารณาเกรดเฉลี่ยสะสมของนักศึกษา ทำให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีผลการเรียนหรือเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ในระดับปานกลางอาจเนื่องมาจากนักศึกษามีความตั้งใจและสนใจในการเรียน ประกอบกับการทำกิจกรรมต่างๆของมหาวิทยาลัย จึงทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือนของนักศึกษาอยู่ระหว่าง 2,501-5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 61.1 เมื่อพิจารณาสถานภาพสมรสของบิดามารดาของนักศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่พบว่าบิดามารดาอาศัยอยู่ร่วมกัน จึงอาจมีผลต่อรายได้เฉลี่ยที่นักศึกษาได้รับต่อเดือน

กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา จากการศึกษพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 59 อาจเนื่องมาจากคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมงมีสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์หลายสาขา ซึ่งมากกว่าสาขาวิชาด้านเทคโนโลยี จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษากลุ่มสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์มากกว่า

สถานภาพสมรสของบิดามารดา ส่วนใหญ่บิดามารดาของนักศึกษาอาศัยอยู่ด้วยกันคิดเป็นร้อยละ 83.3 และไม่ได้อยู่ด้วยกันร้อยละ 16.7 อาจเนื่องมาจากครอบครัวของนักศึกษาส่วนใหญ่มีการทำหน้าที่ของครอบครัวที่ดี จึงทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตครอบครัว

บุคลิกภาพ

ผู้วิจัยได้ศึกษาบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อพิจารณาองค์ประกอบบุคลิกภาพ พบว่า นักศึกษามีบุคลิกภาพด้านความห้วนไหวอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) บุคลิกภาพด้านการแสดงตัวอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.67$) บุคลิกภาพด้านการเปิดกว้างอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.79$) บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่นอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.81$) และบุคลิกภาพด้านการมีสติอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.68$)

1. จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีบุคลิกภาพด้านความห้วนไหวอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) ซึ่งลักษณะของบุคลิกด้านความห้วนไหวคือเป็นอารมณ์ทางด้านลบ เช่น ความวิตกกังวล ความรู้สึกไม่ปลอดภัย มีสภาวะอารมณ์ที่ไม่คงที่ (Costa and MacCrae, 1992) ซึ่งการที่นักศึกษามีบุคลิกภาพด้านความห้วนไหวอยู่ในระดับปานกลางแสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ แม้จะอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่มีสภาวะอารมณ์แบบแปรปรวน

2. จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีบุคลิกภาพด้านการแสดงตัวอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.67$) บุคลิกภาพด้านการแสดงตัวเป็นลักษณะของบุคคลที่มีความมั่นใจในตัวเองสูง ชอบทำตัวเด่น มีพลังกระตือรือร้นกระฉับกระเฉง ช่างพูด ซึ่งบุคคลที่มีระดับคะแนนในด้านนี้สูงจะเป็นบุคคลที่มีลักษณะร่าเริง ชอบอยู่ในกลุ่มคนขนาดใหญ่ และชอบแสวงหาความตื่นเต้น (Zhao and Seibert, 2006) การที่นักศึกษามีคะแนนบุคลิกภาพด้านการแสดงตัวอยู่ในระดับสูง สามารถอธิบายได้ว่านักศึกษามีกิจกรรมต่างๆ ที่จะต้องพบปะพูดคุยกับผู้อื่น มีกิจกรรมที่จะต้องแสดงความรู้ความสามารถ ต้องติดต่อประสานงานกับผู้อื่นอยู่เสมอ รวมทั้งมีกลุ่มเพื่อนที่จะต้องมีปฏิสัมพันธ์หลากหลาย จึงส่งผลให้นักศึกษามีคะแนนในด้านนี้สูง

3. จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีบุคลิกภาพด้านการเปิดกว้างอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.79$) องค์ประกอบด้านการเปิดกว้าง เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีความยืดหยุ่น มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความอยากรู้อยากเห็น โดยบุคคลที่ได้ระดับคะแนนในด้านการเปิดกว้างต่ำ จะมีความโน้มเอียงที่จะต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ไม่เปิดรับความคิดใหม่ๆ และทำแต่สิ่งเดิมๆ (McShane and Glinow, 2005) การที่นักศึกษามีคะแนนในด้านนี้สูงอาจเนื่องมาจากนักศึกษากำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีความคิดสร้างสรรค์ อยากรู้อยากเห็นและชอบแสวงหาสิ่งใหม่ๆ

4. จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีบุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่นอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.81$) ซึ่งผู้ที่มีระดับคะแนนในด้านนี้สูง จะมีลักษณะของความไว้วางใจ เสียสละ เอาใจใส่ เห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น เชื้อคนอื่นได้ง่าย และเห็นคุณค่าของการให้ความร่วมมือและชอบปฏิสัมพันธ์ทางบวกกับผู้อื่น (Zhao and Seibert, 2006) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่เสมอ ทำให้เกิดการเรียนรู้การปฏิบัติตัวที่ดีต่อผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และเกิดการยอมรับผู้อื่น

5. จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีบุคลิกภาพด้านการมีสติอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.68$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาอยู่ในช่วงวัยของการศึกษาเล่าเรียน มีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ และในการดำเนินชีวิตประจำวัน หรือการเรียนหนังสือ นั้น จำเป็นที่จะต้องใช้สติ การคิดไตร่ตรอง และต้องใช้ความระมัดระวัง เพื่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับกับ McShane and Glinow (2005) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบด้านการมีสติเป็นคุณลักษณะของบุคคลจะมีความระมัดระวังตัว มีระเบียบวินัยในตนเอง และมีความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ

การขัดเกลาทางสังคม

ผลการวิจัยพบว่า การขัดเกลาทางสังคมของนักศึกษาอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.76$) อาจเนื่องมาจากสังคมวัฒนธรรม และค่านิยมของคนไทยมักจะมีใจใส่แก่ลูกหลาน มีเป้าหมายเพื่อให้ลูกหลานเข้าใจและปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม เรียนรู้และปฏิบัติตนให้เป็นยอมรับแก่สังคม ซึ่งสอดคล้องกับ Broom and Selznick (1977: 86) ที่กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคม คือสิ่งที่มนุษย์ต้องเรียนรู้ตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่ โดยต้องเรียนรู้ถึงค่านิยม กฎเกณฑ์ และระเบียบแบบแผนที่คนในสังคมได้กำหนดไว้ เพื่อที่จะสามารถมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและอยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดี การขัดเกลาทางสังคมทำให้นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับกฎระเบียบบรรทัดฐานของสังคมได้

จากการศึกษาการขัดเกลาทางสังคมของนักศึกษาเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 3.97$ รองลงมาการขัดเกลาทางสังคมจากสถาบัน การศึกษา ($\bar{X} = 3.83$) การขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัว ($\bar{X} = 3.70$) และการขัดเกลาทางสังคมจากสื่อมวลชน ($\bar{X} = 3.56$) ตามลำดับ

1. การขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัวอยู่ในระดับสูง $\bar{X} = 3.97$) อาจเนื่องมาจากครอบครัวเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดกับนักศึกษามากที่สุด นักศึกษาได้รับการดูแลเอาใจใส่ ได้รับคำแนะนำต่างๆ ตลอดจนให้การอบรมสั่งสอนการใช้ชีวิตในสังคมที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Bryjak and Soroka (1994) ที่กล่าวว่า ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันครอบครัวถือเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุด เป็นแหล่งให้ข้อมูลและให้การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบโลก โดยเฉพาะครอบครัวชาย ประกอบไปด้วยหลายรุ่นทำให้มีความสัมพันธ์ที่หลากหลาย สมาชิกใหม่จะได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องราวของสังคม การขัดเกลาทางสังคมจะสร้างตำแหน่งทางสังคมให้กับบุคคล ให้การเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ เรียนรู้รูปแบบการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสม

2. การขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันการศึกษาอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.83$) อาจเนื่องมาจากสถาบันการศึกษามีความใส่ใจและทุ่มเท ให้การอบรมสั่งสอน และปลูกฝังค่านิยมทัศนคติที่ดีแก่นักศึกษาซึ่งการที่นักศึกษาได้รับสิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย มีความคิด ค่านิยมและทัศนคติในทางที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ ปพาณี จิตวิวัฒนา (2542: 75-78) ที่กล่าวว่าสถานศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ คุณค่าและแนวความคิด ความเชื่อของบุคคล กล่าวได้ว่าประสบการณ์ทางการศึกษาช่วยพัฒนาความสามารถ ทัศนคติและรูปแบบพฤติกรรมอื่นๆ ซึ่งมีคุณค่าทางบวกต่อสังคม

3. การขัดเกลาทางสังคมจากกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับสูง $\bar{X} = 3.70$) อาจเนื่องมาจากนักศึกษาอยู่ในวัยการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งอยู่ในระดับมหาวิทยาลัย ที่มีอิสระในการคบเพื่อน ใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อนมากกว่ากลุ่มบุคคลอื่นๆ ฉะนั้นเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อนักศึกษาทั้งในเรื่องความคิดและพฤติกรรม เกิดการถ่ายทอดทัศนคติและการเลียนแบบพฤติกรรมโดยไม่รู้ตัว ซึ่งสอดคล้องกับ ลิจิต ชีรเวภิน (2529) ที่กล่าวว่าเพื่อนที่มีอายุร่วมรุ่นหรือเพื่อนร่วมงานจะมีพลังสำคัญที่ทำให้เกิดการเลียนแบบหรือการคล้อยตาม กล่าวได้ว่าเป็นการขัดเกลาการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

4. การขัดเกลาทางสังคมจากสื่อมวลชนอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.70$) อาจเนื่องมาจากเทคโนโลยีในปัจจุบันสามารถเข้าถึงได้ง่าย และสื่อมีช่องทางที่หลากหลายในการติดต่อสื่อสาร ข่าวสารต่างๆสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว มีทั้งสื่อที่ผ่านการกลั่นกรองและไม่ได้ผ่านการกลั่นกรอง ฉะนั้นนักศึกษาจึงได้รับอิทธิพลจากสื่อทั้งในเรื่องค่านิยม ทศนคติ และพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Bryjak and Soroka (1994) ที่กล่าวว่า ปัจจุบันสื่อสามารถส่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ทั้งในรูปแบบทศนคติ ความคิด สามารถส่งได้ในระยะไกลสู่ผู้รับได้เป็นจำนวนมาก เป็นองค์ประกอบในชีวิตสมัยใหม่ แต่บางครั้งขาดความแน่นอน ไม่สามารถเข้าใจได้ สื่อเป็นสิ่งสำคัญสำหรับกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ ใช้เป็นเครื่องมือในการขัดเกลาทางสังคมเช่นเดียวกับโรงเรียน

ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค

ผู้วิจัยได้ศึกษาความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคพบว่า นักศึกษามีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคในระดับสูง ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักศึกษามีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับสูงทุกด้าน คือด้านการควบคุมสถานการณ์ ($\bar{X} = 3.89$) ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา ($\bar{X} = 3.83$) ด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหา ($\bar{X} = 3.80$) และด้านความอดทน ($\bar{X} = 3.79$)

1. จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.89$) Stoltz (2001) กล่าวว่า การควบคุมสถานการณ์คือความสามารถในการควบคุมและจัดการสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ความสามารถในการสร้างอิทธิพลทางบวกต่อสถานการณ์และปัญหาต่างๆ หรือระดับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคลให้สามารถผ่านปัญหาและอุปสรรคไปได้ จากผลการวิจัยสามารถอธิบายได้ว่านักศึกษามีความเข้มแข็ง มีความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ของตนเองเมื่อต้องตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ อาจเนื่องมาจากนักศึกษาได้รับการขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัวที่ดี ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่านักศึกษาได้รับการขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัวในระดับสูง ($\bar{X} = 3.97$)

2. จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหาอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.83$) ซึ่งความรับผิดชอบต่อปัญหา เป็นความรับผิดชอบระดับการรับเอาสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นมาจัดการแก้ไขโดยไม่สนใจสาเหตุของมัน (Stoltz, 2001) จากผลการวิจัยสามารถอธิบายได้ว่านักศึกษามีความสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากนักศึกษามี

บุคลิกภาพที่มีความรอบคอบ มีระเบียบ มีความมุ่งมั่น ซึ่งลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะขององค์ประกอบบุคลิกภาพด้านการมีสติ และจากการศึกษาครั้งนี้พบว่านักศึกษามีลักษณะของบุคลิกภาพด้านมีสติอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.68$)

3. จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.80$) ซึ่งเป็นการรับรู้การขยายตัวของปัญหาและการวัดผลกระทบของปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น การรับรู้นั้นสามารถขยายไปสู่ปัญหาต่างๆที่เป็นสาเหตุของความเครียดได้ (Stoltz, 2001) จากผลการวิจัยสามารถอธิบายได้ว่านักศึกษามีการรับรู้การขยายตัวของปัญหาและสามารถเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นได้ อาจเนื่องมาจากนักศึกษาได้รับการขัดเกลาทางสังคมที่ดีจึงทำให้สามารถเข้าใจและยอมรับสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะการขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัว ซึ่งครอบครัวเป็นสถาบันเริ่มต้นที่บุคคลได้ใกล้ชิด และได้รับการอบรมสั่งสอนให้มีแนวคิด ค่านิยมและทัศนคติที่ดีจึงทำให้นักศึกษามีความเข้มแข็งในการมองโลก ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่านักศึกษามีการขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัวในระดับสูง ($\bar{X} = 3.97$)

4. จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทนอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.79$) ซึ่งความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทนนี้ เป็นการรับรู้ปัญหาและอุปสรรคว่าจะคงอยู่เป็นระยะเวลาานเท่าใดและสามารถจัดการได้ (Stoltz, 2001) จากผลการวิจัยสามารถอธิบายได้ว่านักศึกษามีความรู้ต่อสถานการณ์ที่ไม่ปกติที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ และสามารถ วิเคราะห์ได้ว่าปัญหานี้จะสามารถแก้ไขได้อย่างไร ต้องใช้ระยะเวลาเท่าใด อาจเนื่องมาจากนักศึกษามีสภาวะอารมณ์คงที่ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มีอิโก้ที่เข้มแข็ง (Costa and MacCrae , 1992) และเมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาลักษณะบุคลิกภาพด้านความห้วนไหพบว่ามีบุคลิกภาพด้านความห้วนไหอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$)

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานหลัก ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคมสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมของนักศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมของนักศึกษามี 6 ตัวแปร ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว ชั้นปีที่ศึกษา เพศ บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว และสถานภาพสมรสของบิดามารดา มีข้อค้นพบดังนี้

1. นักศึกษาที่ศึกษากลุ่มสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมดีกว่านักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาด้านเทคโนโลยี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติในการมองโลกและปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นแตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่ศึกษากลุ่มสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์อาจจะมองว่าปัญหาและอุปสรรคที่ตนเองต้องเผชิญนั้นเป็นสิ่งที่คงอยู่ชั่วคราว เชื่อว่าทุกอย่างจะต้องสามารถผ่านพ้นไปได้ด้วยดี ทำให้นักศึกษาไม่ท้อแท้สิ้นหวังโดยง่ายและมีกำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งตรงกันข้ามกับนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาด้านเทคโนโลยีที่อาจจะมีความวิตกกังวลในการมองโลกและปัญหาอุปสรรคในด้านบวกน้อยกว่าจึงทำให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมน้อยกว่านักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาการรู้คิดของ Stoltz (1997) ที่กล่าวว่า ถ้าจิตใจของบุคคลรับรู้ว่าคุณค่าของตัวเองกำลังเผชิญกับอุปสรรคต่างๆ และเกิดความรู้สึกท้อแท้ หมดหวัง ไม่รู้ว่าจะจัดการกับอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างไร คนกลุ่มนี้ก็จะพ่ายแพ้และจมอยู่กับความทุกข์ และถ้าบุคคลเกิดความคิดและเชื่อเช่นนี้ไปเรื่อยๆ จะหล่อหลอมให้เกิดการรับรู้เช่นนี้ตลอดชีวิตทุกครั้งที่ต้องเผชิญกับอุปสรรค ในทางตรงข้ามถ้ามีการรับรู้ที่อุปสรรคเป็นสิ่งชั่วคราว เป็นสิ่งที่ต้องเผชิญและฝ่าฟันไปได้ บุคคลก็จะมีกำลังใจ มีกำลังใจไม่ท้อแท้และพยายามหาแนวทางที่จะฟื้นฟูอุปสรรคไปจนได้ และถ้าต้องเผชิญอุปสรรคต่างๆ ในอนาคตก็จะมี การรับรู้อุปสรรคในทางบวก

2. บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมของนักศึกษา กล่าวคือถ้านักศึกษามีบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวเพิ่มขึ้น จะทำให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่นักศึกษาต้องประสบกับสถานการณ์ที่ไม่ปกติหรือเป็นปัญหาต่อการดำเนินชีวิตนั้น ทำให้เกิดความเครียดและวิตกกังวล เกรงว่าสถานการณ์ที่เป็นปัญหานั้นจะไม่สามารถแก้ไขได้และจะกระทบต่อการดำเนินชีวิตของตนเอง จึงทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้น เกิดแรงกระตุ้น หรือแรงจูงใจในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคต่างๆ ได้มากขึ้น (Goleman, 1998)

3. ชั้นปีที่ศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมของนักศึกษา กล่าวคือถ้านักศึกษามีระดับชั้นปีที่ศึกษาเพิ่มขึ้นจะทำให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาในชั้นปีที่สูงกว่ามีประสบการณ์ในการเผชิญปัญหาในชีวิตมากกว่า ทำให้เกิดการเรียนรู้ว่าเมื่อต้องพบเจอกับสถานการณ์ต่างๆ จะต้องปรับตัวต่อสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างไร รวมทั้งมีโอกาสในการปรับเปลี่ยนเกี่ยวกับพัฒนาการทางความคิดจากการอ่าน การศึกษาค้นคว้า สื่อ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต มากกว่านักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ Stoltz (1997) ที่กล่าวว่าสิ่งแรกที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคของมนุษย์ คือ มนุษย์จะต้องเรียนรู้และมีความเข้าใจในหลัก CORE และปฏิบัติตามแนวทาง 6 ประการเพื่อพัฒนาทักษะและประสบการณ์ ซึ่งหนึ่งในหลัก CORE ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคคือ AQ กับการอ่าน ที่กล่าวว่าพัฒนาการทางความคิดของมนุษย์สามารถเรียนรู้ได้ด้วยการอ่านการศึกษาค้นคว้า ไม่ว่าจะเป็นการอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสารหรือหนังสืออื่น ๆ

4. นักศึกษาเพศหญิงมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมดีกว่านักศึกษาเพศชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลิกภาพของผู้ชายส่วนใหญ่ไม่ค่อยละเอียดอ่อน ขาดความอดทนต่อการรอคอย รับความกดดันได้น้อย และมีความพยายามในการทำสิ่งต่างๆ น้อยกว่าผู้หญิง ทำให้ความสามารถในการจัดการปัญหาเมื่อเจอกับอุปสรรคทำได้ไม่ดีเท่าผู้หญิง ซึ่งตรงข้ามกันผู้หญิงมักจะมีความเข้มแข็งทางจิตใจสูง มีสติ มีความรอบคอบเมื่อเจอกับปัญหา และสามารถรับความกดดันได้สูง สามารถปรับตัวได้ดีตามสถานการณ์ต่างๆ จึงส่งผลให้นักศึกษาเพศหญิงมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมมากกว่านักศึกษาเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545) ที่กล่าวว่า วัยรุ่นผู้หญิงจะมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและจิตใจไปตามสภาพการณ์ได้ดีกว่าผู้ชาย

5. บุคลิกภาพด้านการแสดงตัวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมของนักศึกษา กล่าวคือถ้านักศึกษามีบุคลิกภาพด้านการแสดงตัวเพิ่มขึ้นจะทำให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีกลุ่มเพื่อน ได้รับความรักความอบอุ่นจากบุคคลที่เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ จึงทำให้เกิดความไว้วางใจต่อบุคคลอื่น ซึ่งเมื่อเจอกับปัญหาสามารถแบ่งปันความรู้สึก ขอคำแนะนำและความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้ มีความกระตือรือร้นและความพยายามที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในด้านจิตใจและด้านสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ Zhao and Seilbert (2006) ที่กล่าวว่า บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว จะอธิบายถึงบุคคลที่มีความมั่นใจในตัวเองสูง มีพลัง

กระตือรือร้นกระฉับกระเฉง มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และบุคคลที่มีระดับคะแนนในด้านนี้สูงจะเป็นบุคคลที่มีลักษณะร่าเริง และมีพลังในการจัดการกับปัญหาสูง

6. นักศึกษาที่บิดามารดาอาศัยอยู่ด้วยกันมีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมดีกว่านักศึกษาที่บิดามารดาที่ไม่ได้อาศัยอยู่ด้วยกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่บิดามารดาได้อาศัยอยู่ด้วยกัน นักศึกษาจะมีความรู้สึกอบอุ่นมากกว่า ทั้งยังมีโอกาสได้รับการ อบรมสั่งสอน ได้รับแนวคิดทักษะในการใช้ชีวิต และคำแนะนำต่างๆ มากกว่านักศึกษาที่บิดามารดาไม่ได้อาศัยอยู่ด้วยกัน อีกทั้งครอบครัวถือเป็นสถาบันแรกที่บุคคลเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ด้วยและเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในการถ่ายทอดแนวความคิด ทักษะการใช้ชีวิต บุคลิกภาพ และค่านิยมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ปทานิ วิถีวัฒนา (2542) ที่กล่าวว่า ครอบครัวซึ่งมีพ่อแม่เป็นผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดที่สำคัญ แม้ว่าเด็กจะติดต่อกับกลุ่มอื่น ครอบครัวก็ยังสามารถมีอิทธิพลเหนือเด็กอย่างมาก

จากผลการวิจัยพบข้อมูลที่น่าสนใจคือ ตัวแปรด้านการจัดเวลาทางสังคมไม่เป็นไปตามสมมติฐานคือ ไม่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมของนักศึกษาได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มต่างๆ ที่ทำหน้าที่ในการจัดเวลาทางสังคมให้ความสำคัญเฉพาะเกี่ยวกับการถ่ายทอดในเรื่องของค่านิยม กฎระเบียบของสังคม และแบบแผนในการดำเนินชีวิต หรือนักศึกษาอาจจะยังไม่มีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการเผชิญและจัดการกับปัญหาจากกลุ่มทางสังคมอย่างจริงจังมากนัก ซึ่งในอนาคตเมื่อนักศึกษามีสังคมที่กว้างขึ้น มีบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเพิ่ม เมื่อต้องเจอกับปัญหาและอุปสรรค กลุ่มต่างๆ ทางสังคมอาจจะเข้ามามีบทบาทในการถ่ายทอดประสบการณ์เกี่ยวกับวิธีการเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคมากขึ้น

สมมติฐานย่อยที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและการจัดเวลาทางสังคม สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์ของนักศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์ของนักศึกษามี 3 ตัวแปร ได้แก่ การจัดเวลาทางสังคมโดยรวม บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น และการจัดเวลาทางสังคมจากสถาบันการศึกษา มีข้อค้นพบดังนี้

1. การจัดเวลาทางสังคมโดยรวมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์ กล่าวคือถ้านักศึกษามีการจัดเวลาทางสังคมโดยรวมเพิ่มขึ้นจะทำให้มีความสามารถในการ

การฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์เพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาได้รับการอบรมสั่งสอนหรือคำแนะนำในการจัดการกับปัญหาจากกลุ่มทางสังคมทั้งโดยตรงและโดยอ้อมทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้และรับเอาระเบียบวิธีกฎเกณฑ์ ความประพฤติกติและค่านิยมต่างๆที่กลุ่มหรือสังคมกำหนดไว้เป็นระเบียบของความประพฤติมาประยุกต์ใช้ในการจัดการกับปัญหาและอุปสรรคที่พบเจอในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ Broom and Selznick (1977: 86) ที่กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคม คือสิ่งที่มนุษย์ต้องเรียนรู้ตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่ โดยต้องเรียนรู้ถึงค่านิยม กฎเกณฑ์ และระเบียบแบบแผนที่คนในสังคมได้กำหนดไว้ เพื่อที่จะสามารถมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและอยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดี การขัดเกลาทางสังคมทำให้นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับกฎ ระเบียบ บรรทัดฐานของสังคมได้

2. บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่นมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์ กล่าวคือถ้านักศึกษามีบุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่นเพิ่มขึ้นจะทำให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์เพิ่มขึ้น Zhao and Seibert (2006) กล่าวว่า บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น จะอธิบายถึงการประเมินปัญหาของการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น บุคคลที่มีระดับคะแนนในด้านนี้สูง จะมีลักษณะของความไว้วางใจ เสียสละ เอาใจใส่ เห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น และเห็นคุณค่าของการให้ความร่วมมือและชอบปฏิสัมพันธ์ทางบวกกับผู้อื่น และจากผลการวิจัยพบว่าบุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่นมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์นั้น อาจเนื่องมาจากนักศึกษามีความเป็นมิตร มีความไว้วางใจ มีความซื่อตรง เห็นแก่ผู้อื่น อ่อนน้อมถ่อมตน ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยด้านบวก ยังมีลักษณะเหล่านี้มากก็ยิ่งได้รับผลดีตามมาแก่ตนเองคือมีโอกาสที่จะได้รับความหวังดี แนวคิด ทักษะคิด หรือคำแนะนำที่ดีจากผู้อื่น ซึ่งเป็นประโยชน์ในการนำมาประยุกต์ใช้กับตนเองในการจัดการกับปัญหาอุปสรรคในชีวิต และสามารถควบคุมปัญหาเหล่านั้นไม่ให้ลุกลามมากขึ้นได้

3. การขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันการศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์ กล่าวคือถ้านักศึกษามีการขัดเกลาทางสังคมจากสถาบัน การศึกษาเพิ่มขึ้นจะทำให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์เพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับโรงเรียนและสถาบันการศึกษา ทำให้ได้รับอิทธิพลจากการอบรมสั่งสอนจากครู จากการอ่านหนังสือและตำรา (ลิจิต ธีรเวทิต , 2542) อีกทั้งการอยู่ในสถาบันการศึกษายังได้พบปะกับกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ฉะนั้นการได้รับการขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันการศึกษาจึงมีส่วนสำคัญให้นักศึกษามีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์

สมมติฐานย่อยที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและการจัดเวลาทางสังคม สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหาของนักศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหามี 4 ตัวแปร ได้แก่ การจัดเวลาทางสังคมโดยรวม บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว และการจัดเวลาทางสังคมจากครอบครัว มีข้อค้นพบดังนี้

1. การจัดเวลาทางสังคมโดยรวมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา กล่าวคือถ้านักศึกษามีการจัดเวลาทางสังคมโดยรวมเพิ่มขึ้นจะทำให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหาเพิ่มขึ้น อาจเนื่องมาจากนักศึกษาได้รับการปลูกฝังความมุ่งหวัง (Aspiration) ความมุ่งหวังช่วยให้บุคคลมีกำลังใจทำตามระเบียบวินัยต่างๆ ส่วนมากมักจะมุ่งหวังในสิ่งที่สังคมยกย่องหรือถือว่าดีงาม จึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้คนเรามีกำลังใจหรือบีบบังคับให้ตัวเองปฏิบัติตามระเบียบวินัยไม่ว่าจะพอใจหรือไม่ก็ตามเพื่อที่จะได้ในสิ่งที่ตนหวังไว้ (สุพัตรา สุภาพ, 2540) ฉะนั้นเมื่อนักศึกษาได้พบเจอปัญหาและอุปสรรคจึงทำให้มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหานั้นโดยมุ่งหวังให้ปัญหาคเล็ดลอดไม่ว่าปัญหานั้นจะมีสาเหตุมาจากอะไรก็ตาม

2. บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่นมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา กล่าวคือถ้านักศึกษามีบุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่นเพิ่มขึ้นจะทำให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหาเพิ่มขึ้น อาจเนื่องมาจากการยอมรับผู้อื่น การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และการแสดงความเป็นมิตรต่อผู้อื่น เป็นลักษณะของบุคลิกภาพที่ดี ซึ่งการมีลักษณะบุคลิกภาพที่ดีดังกล่าวนี้ จะช่วยฝึกฝนให้บุคคลมีความรับผิดชอบ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และเมื่อเกิดปัญหาขึ้น จะไม่ปิดความรับผิดชอบให้ผู้อื่น จะพยายามมุ่งมั่นแก้ไขปัญหานั้นและความผิดพลาดด้วยตนเอง

3. บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา กล่าวคือถ้านักศึกษามีบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวเพิ่มขึ้นจะทำให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหาเพิ่มขึ้น ซึ่งบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว หมายถึงบุคคลที่มีอารมณ์ทางด้านลบบ่อยครั้ง เช่น ความวิตกกังวล ความรู้สึกไม่ปลอดภัย มีสภาวะอารมณ์ที่ไม่คงที่ โดยลักษณะความหวั่นไหวจะประกอบด้วย ความวิตกกังวล ความเกลียดชัง ความซึมเศร้าไม่เบิกบาน ความมี

สำนึกต่อตนเอง ความหุนหัน ความไม่มั่นคงอ่อนแอ (Costa and McCrae, 1992) จะสังเกตได้ว่าลักษณะบุคลิกภาพด้านนี้จะเป็นด้านลบ และการที่บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต้อปัญหานั้น อาจเนื่องมาจากการที่นักศึกษามีบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในระดับที่เหมาะสม (การศึกษาครั้งนี้พบว่านักศึกษามีบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในระดับปานกลาง) จะช่วยกระตุ้นให้นักศึกษามีพฤติกรรมด้านบวก คือ มีความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ของตนเองเมื่อตกอยู่ในสภาวะที่มีความเครียด ความกดดัน และสามารถตั้งสติเพื่อแก้ไขปัญห

4. การขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต้อปัญหา กล่าวคือถ้านักศึกษามีการขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัวเพิ่มขึ้นจะทำให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต้อปัญหาเพิ่มขึ้น อาจเนื่องมาจากนักศึกษาได้รับการอบรมสั่งสอนมาตั้งแต่วัยเด็กเกี่ยวกับการปลูกฝังให้เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย ไม่ปิดความรับผิดชอบ ไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งการปลูกฝังสิ่งเหล่านี้มาตั้งแต่เด็กๆ จะทำให้เติบโตขึ้นมาเป็นคนที่มีความประพฤติดี ฉะนั้นเมื่อเจอกับปัญหาจะสามารถรับมือและหาวิธีการแก้ไขได้

สมมติฐานย่อยที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคม สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาของนักศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหามีแปร 4 ตัวแปร ได้แก่ การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว และบุคลิกภาพด้านการมีสติ มีข้อค้นพบดังนี้

1. การขัดเกลาทางสังคมโดยรวมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหา กล่าวคือถ้านักศึกษามีการขัดเกลาทางสังคมโดยรวมเพิ่มขึ้นจะทำให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาเพิ่มขึ้น อาจเนื่องมาจากนักศึกษามีความคิดเป็นระเบียบแบบแผน มีความมุ่งมั่นในการจัดการกับปัญหา และมีสติในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษานี้ที่พบว่านักศึกษามีลักษณะบุคลิกภาพด้านการมีสติอยู่ในระดับสูง

2. บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหา กล่าวคือถ้านักศึกษามีบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวเพิ่มขึ้นจะทำให้มี

ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาเพิ่มขึ้น อาจเนื่องมาจากการมีอารมณ์ทางด้านลบ เช่น ความวิตกกังวล ความรู้สึกไม่ปลอดภัย มีสภาวะอารมณ์ที่ไม่คงที่ หรือความหวั่นวิตกของนักศึกษา (Costa and McCrae, 1992) จะเป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษามีความตื่นตัวต่อปัญหาที่เกิดขึ้น เกิดความวิตกกังวลว่าปัญหาจะลุกลามหากไม่ได้รับการแก้ไข นักศึกษาจึงมีสติและวิเคราะห์สิ่งที่เกิดขึ้นว่ามีความร้ายแรงแค่ไหน ปัญหาสามารถขยายตัวได้หรือไม่ ซึ่งถ้านักศึกษามีระดับความเครียดที่เหมาะสมก็จะ เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

3. บุคลิกภาพด้านการแสดงตัวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหา กล่าวคือถ้านักศึกษามีบุคลิกภาพด้านการแสดงตัวเพิ่มขึ้นจะทำให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาเพิ่มขึ้น อาจเนื่องมาจากนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีกลุ่มเพื่อน ได้รับความรักความอบอุ่นจากบุคคลที่เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ จึงทำให้เกิดความไว้วางใจต่อบุคคลอื่น ซึ่งเมื่อเจอกับปัญหาสามารถแบ่งปันความรู้สึก ขอคำแนะนำและความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้ ทั้งในด้านจิตใจและวิธีการจัดการปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่านักศึกษาได้รับการขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัว ($\bar{X} = 3.97$) และกลุ่มเพื่อนในระดับสูง ($\bar{X} = 3.70$)

4. บุคลิกภาพด้านมามีสติมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหา กล่าวคือถ้านักศึกษามีบุคลิกภาพด้านมามีสติเพิ่มขึ้นจะทำให้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาเพิ่มขึ้น อาจเนื่องมาจากนักศึกษามีความคิดที่เป็นระเบียบ มีความมุ่งมั่น ความพยายาม และความรอบคอบ จึงส่งผลให้มีความตระหนักรู้ถึงระดับความรุนแรงของปัญหาและสามารถหาแนวทางในการควบคุมไม่ให้ลุกลามใหญ่โต

สมมติฐานย่อยที่ 4 ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคม สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนของนักศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านด้านความอดทนมี 4 ตัวแปร ได้แก่ การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม บุคลิกภาพด้านมามีสติ บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว และบุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น มีข้อค้นพบดังนี้

1. การขัดเกลาทางสังคมโดยรวมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทน กล่าวคือถ้านักศึกษามีการขัดเกลาทางสังคมโดยรวมเพิ่มขึ้นจะทำให้มีความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทนเพิ่มขึ้น อาจเนื่องมาจากนักศึกษาได้ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม และได้นำมาพัฒนาตนเองให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม พัฒนาบุคลิกภาพของตนเองด้วย ซึ่งประการหนึ่งของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่ทำให้สมาชิกมีความอดทนต่อปัญหาและอุปสรรคนั้น สืบเนื่องมาจากการขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัวที่ขึ้นอยู่กับพ่อแม่หรือสมาชิกในครอบครัวว่าจะมีแนวทางในการส่งเสริมให้ลูกอย่างไร ถ้าพ่อแม่สอนให้ลูกมีความอดทน ไม่เลียงแบบสบายมากเกินไป และคอยช่วยเหลือเมื่อลูกประสบปัญหา ก็จะเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ลูกมีความอดทนและไม่ย่อท้อกับอุปสรรค

2. บุคลิกภาพด้านการมีสติมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทน กล่าวคือถ้านักศึกษามีบุคลิกภาพด้านการมีสติเพิ่มขึ้นจะทำให้มีความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทนเพิ่มขึ้น อาจเนื่องมาจากนักศึกษามีความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น มีความรอบคอบและมีความคิดเป็นระเบียบแบบแผน (Costa and McCrae, 1992) จึงทำให้เข้าใจธรรมชาติของปัญหาว่าเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะต้องมีทางออกเสมอ แม้อาจจะต้องใช้เวลาในการแก้ปัญหาแต่ก็ไม่ทำให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกท้อแท้

3. บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทน กล่าวคือถ้านักศึกษามีบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวเพิ่มขึ้นจะทำให้มีความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทนอาจเนื่องมาจากการมีอารมณ์ทางด้านลบ เช่น ความวิตกกังวล ความรู้สึกไม่ปลอดภัย มีสภาวะอารมณ์ที่ไม่คงที่ หรือความหวั่นวิตกของนักศึกษา (Costa and McCrae, 1992) จะเป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษามีความตื่นตัวต่อปัญหาที่เกิดขึ้น เกิดความวิตกกังวลว่าปัญหาจะลุกลามหากไม่ได้รับการแก้ไข นักศึกษาจึงมีความอดทนในการแก้ไขปัญหาให้ลุล่วง แม้จะต้องใช้เวลา หากยังคงมีระดับความเครียดวิตกกังวลในระดับที่เหมาะสม นักศึกษาก็ยังคงมีความอดทนและพยายามทำให้ปัญหานั้นสิ้นสุดลงด้วยดี

4. บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่นมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทน กล่าวคือถ้านักศึกษามีบุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่นเพิ่มขึ้นจะทำให้มีความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทนเพิ่มขึ้น อาจเนื่องมาจากนักศึกษามีการยอมรับ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี และแสดงความเป็นมิตรต่อผู้อื่น การที่คนเรามีมิตรและปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นอยู่เสมอ ก็ย่อมจะได้รับมิตรภาพที่ดีกลับมาจากผู้อื่น

เช่นกัน ฉะนั้น เมื่อนักศึกษาต้องเจอกับปัญหาที่ย่อมจะได้รับกำลังใจ คำแนะนำ และความช่วยเหลือต่างๆจากผู้อื่น จึงทำให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกเข้มแข็ง มีกำลังใจ ไม่รู้สึกโดดเดี่ยวและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงอิทธิพลของบุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคมที่มีต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคมที่มีต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของนักศึกษา และเพื่อศึกษาอิทธิพลของ บุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคมที่มีต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของนักศึกษา

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 (หลักสูตร 4 ปี) ภาคปลาย ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1,069 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Yamane โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 จำนวน หาขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 293 คน และผู้วิจัยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนประชากร (Proportional Stratified Random Sampling) ตามจำนวนนักศึกษาแต่ละสาขา เพื่อให้ได้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการวิจัย เพื่อทำการรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถามออกได้เป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล โดยมีคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และเติมข้อความ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือน สาขาวิชาที่ศึกษา และสถานภาพสมรสของบิดามารดา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพ เป็นข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ของ Costa and McCrae (1992) โดยมีองค์ประกอบของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ข้อคำถามเป็นแบบวัดประเมินค่า (Rating Scale) มีให้เลือก 5 ระดับ โดยเริ่มจากระดับมากที่สุดจนถึงน้อยที่สุด โดยลักษณะข้อคำถามเป็นข้อคำถามทั้งทางบวกและทางลบ โดยแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ จำนวน 50 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม ข้อคำถามสร้างขึ้นจากแนวความคิดของ Bryjak and Soroka (1994) ซึ่งกล่าวถึงองค์กรที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคม ประกอบด้วย 4 หน่วยทางสังคม เป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) มีให้เลือก 5 ระดับลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบโดยเริ่มจากระดับมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ข้อความที่ใช้มีลักษณะในเชิงบวก โดยมีทั้งหมด 38 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ข้อคำถามสร้างขึ้นจากแนวความคิดของ Stoltz (2001) ประกอบด้วยองค์ประกอบของความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค 4 ด้าน เป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) มีให้เลือก 5 ระดับลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบโดยเริ่มจากระดับมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ข้อความที่ใช้มีลักษณะในเชิงบวก โดยมีทั้งหมด 38 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเข้าไปเก็บข้อมูลในสาขาต่างๆ ที่กลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่ เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้แล้วผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกฉบับอีกครั้ง จากนั้นการวิเคราะห์ตามกระบวนการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 50.2) กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 (ร้อยละ 55.6) มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระดับ 2.01-2.50 (ร้อยละ 34.8) มีรายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือนอยู่ระหว่าง 2,501-5,000 บาท (ร้อยละ 61.1) ศึกษาอยู่กลุ่มสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 59.0) และบิดามารดาอยู่ด้วยกัน (ร้อยละ 83.3)

2. บุคลิกภาพ

ลักษณะบุคลิกภาพของนักศึกษามี 4 ด้านที่อยู่ในระดับสูง คือลักษณะบุคลิกภาพด้านการแสดงตัว ($\bar{X} = 3.67$) ด้านการเปิดกว้าง ($\bar{X} = 3.79$) ด้านการยอมรับผู้อื่น ($\bar{X} = 3.81$) และด้านการมีสติ ($\bar{X} = 3.68$) โดยด้านการยอมรับผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($= 3.81$) มีเพียงด้านความหวั่นไหวที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$)

3. การขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคมของนักศึกษาอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับสูงทุกด้าน การขัดเกลาทางสังคมจากสังคมจากครอบครัว ($\bar{X} = 3.97$) การขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันการศึกษา ($\bar{X} = 3.83$) การขัดเกลาทางสังคมจากกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 3.70$) และการขัดเกลาทางสังคมจากสื่อมวลชน ($\bar{X} = 3.56$) โดยเรียงตามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปถึงค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

4. ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค

ระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพบว่ามีอยู่ในระดับสูงทุกด้าน ด้านการควบคุมสถานการณ์ ($\bar{X} = 3.89$) ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา ($\bar{X} = 3.83$) ด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหา ($\bar{X} = 3.80$) ด้านความอดทน ($\bar{X} = 3.79$) โดยเรียงตามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปถึงค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานหลัก ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคมสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมของนักศึกษา พบว่าสาขาวิชาที่ศึกษา บุคลิกภาพด้านความห้วนไหว และชั้นปีที่ศึกษา มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนบุคลิกภาพด้านการแสดงตัวและสถานภาพสมรสของบิดามารดามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 36.2

สมมติฐานย่อยที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคม สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์ของนักศึกษา พบว่าการขัดเกลาทางสังคมโดยรวม มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนบุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่นและการขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันการศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการควบคุมสถานการณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 45.1

สมมติฐานย่อยที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคม สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหาของนักศึกษา พบว่าการขัดเกลาทางสังคมโดยรวม บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่น บุคลิกภาพด้านความห้วนไหว และการขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัว มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 42.0

สมมติฐานย่อยที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคม สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาของนักศึกษา พบว่าการขัดเกลาทางสังคมโดยรวม บุคลิกภาพด้านความห้วนไหว และบุคลิกภาพด้านการแสดงตัว มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .001 ส่วนบุคลิกภาพด้านการมีสติมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหาของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านการรับรู้ถึงการขยายตัวของปัญหา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 45.7

สมมติฐานย่อยที่ 4 ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคม สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทนของนักศึกษา พบว่าการขัดเกลาทางสังคมโดยรวม และบุคลิกภาพด้านการมีสติมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทนของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว และบุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่นมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทนของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปรมีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคความอดทนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 44.7

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคมที่มีต่อความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะบางประการที่อาจเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ดังต่อไปนี้

1. บุคลิกภาพ

จากผลการวิจัย เมื่อพิจารณามุมมองของนักศึกษาระดับคะแนนนั้นพบว่า ด้านการแสดงตัว ด้านการเปิดกว้าง ด้านการยอมรับผู้อื่น และบุคลิกภาพด้านการมีสติอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านความหวั่นไหวอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าทุกด้านมีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคของนักศึกษา อาจกล่าวได้ว่าบุคลิกภาพมีความสำคัญต่อการเผชิญปัญหาและอุปสรรค ฉะนั้น

มหาวิทยาลัยจึงควรส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาบุคลิกภาพ เช่น การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถ ได้ฝึกความกล้าแสดงออก ฝึกการทำงานเป็นทีม หรือการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น หรือกิจกรรมที่ผ่อนคลายความเครียด นอกจากนี้ยังสามารถนำหลักการเหล่านี้ไปสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนของรายวิชาต่างๆ เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีบุคลิกภาพที่เหมาะสมยิ่งขึ้นไป ซึ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

2. การขัดเกลาทางสังคม

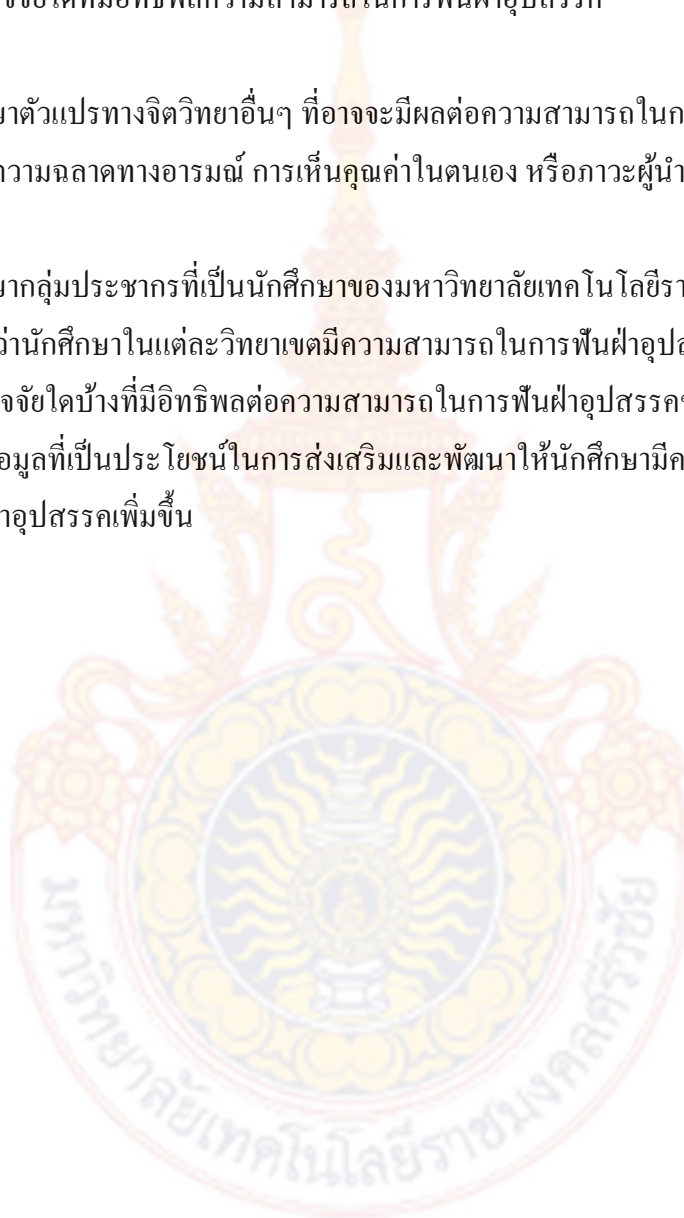
จากผลการวิจัย พบว่าการขัดเกลาทางสังคมไม่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง แต่เมื่อพิจารณาการขัดเกลาทางสังคมตามระดับคะแนน พบว่า การขัดเกลาทางสังคมโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับสูงทั้งหมด ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ดี แต่อย่างไรก็ตามครอบครัวและสถาบันการศึกษาซึ่งถือว่าเป็นสถาบันที่นักศึกษามีความใกล้ชิดมากที่สุด ไม่ควรละเลยในการให้การอบรมสั่งสอน ควรให้การอบรมแนะนำสิ่งที่ถูกต้องและวิธีการจัดการกับปัญหาหรือวิธีการเผชิญกับปัญหาอุปสรรคอย่างสร้างสรรค์แก่นักศึกษาอยู่เสมอ โดยพ่อแม่/ผู้ปกครองจะต้องให้ความสำคัญกับลูก รับฟังปัญหา และให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม ส่วนสถาบันการศึกษาก็ควรมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและสร้างค่านิยมทัศนคติในเรื่องต่างๆ ในแนวทางที่ถูกต้อง

3. ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค

จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมและรายด้านตามระดับคะแนนพบว่าอยู่ในระดับสูงทั้งหมด ฉะนั้น ดังนั้น ครอบครัว สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริมพัฒนาทักษะในการเผชิญปัญหาและอุปสรรค โดยการอบรมสั่งสอน ให้คำแนะนำ ชี้แนะ การแสดงพฤติกรรมเป็นแบบอย่าง และการการสอดแทรกเนื้อหาลงในบทเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่เป็นนักศึกษากับกลุ่มที่ไม่ใช่นักศึกษาเพื่อเป็นการศึกษาเปรียบเทียบว่าปัจจัยใดที่มีอิทธิพลความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค
2. ควรมีการศึกษาตัวแปรทางจิตวิทยาอื่นๆ ที่อาจจะมีผลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค เช่น การมองโลกในแง่ดี ความฉลาดทางอารมณ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง หรือภาวะผู้นำ เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษากลุ่มประชากรที่เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบว่านักศึกษาในแต่ละวิทยาเขตมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคอยู่ในระดับใดแตกต่างกันหรือไม่ และปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของนักศึกษาในแต่ละวิทยาเขต เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษามีความเข้มแข็งและมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชุชม และงามตา วนินทานนท์. 2528. **ปัจจัยทางจิตวิทยาในเวทน์ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย.** สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ทรงศิริ แต่สมบัติ. 2548. **การวิเคราะห์การถดถอย. (พิมพ์ครั้งที่ 3)** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชนะเลิศ มีวงแก้ว. 2554. **การศึกษาพฤติกรรมการเรียน ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค ความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางสติปัญญาที่มีผลต่อระดับผลการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 1 คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**

ธีรศักดิ์ กำบรรณารักษ์. (2548). **AQ: อัดอัดเกินพิกัด แปลจาก Adversity Quotient: Turning Obstacles into opportunity** ของ Paul G. Stoltz กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นภค มหาวิริยะกุล. 2526. **บุคลิกภาพทางการเมืองของนักศึกษาครู: ศึกษาเฉพาะกรณีวิทยาลัยครู กลุ่มนครหลวง. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

ประสาธ อิศรปริดา. 2548. **สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา.** ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.

ปภาณี จิตวัฒนา. 2542. **การขัดเกลาทางสังคมในมนุษย์กับสังคม.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พัฒนา รุ่งเรืองสุข. 2536. **บุคลิกภาพทางการเมืองอำนาจนิยมของตำรวจ**. วิทยานิพนธ์
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มงคล หวังสุขใจ และ ชมพู โกดิรัมย์. 2540. **สังคมวิทยาเบื้องต้น**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ SR printing.

ลิขิต ธีรเวคิน. 2542. **วัฒนธรรมทางการเมืองและการกล่อมเกลารเรียนรู้ทางการเมือง**.
กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิทยา นาควัชระ. (2544). **วิธีเลี้ยงลูกให้ เก่ง ดี มีสุข (IQ EQ MQ AQ)**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง
แอนด์พับลิชชิ่ง.

วนิดา กันทาแก้ว. (2550). **ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค เชาวน์อารมณ์และพฤติกรรมกา
เรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนนารีรัตน์จังหวัดแพร่**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาจิตวิทยาชุมชน. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วินัส ภักดีนรา. 2546. **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางบุคลิกภาพกับเชาว์อารมณ์
(EQ) และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ)**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.
(จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2545). **เทคนิคการสร้าง IO EQ AQ: 3Q เพื่อความสำเร็จ**. กรุงเทพฯ:
บริษัทอมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์ จำกัด.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2539. **ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร:
หมอชาวบ้าน.

สถิต วงศ์สุวรรณค์. 2540. **การพัฒนาบุคลิกภาพ**. กรุงเทพฯ: อักษรพิทยา.

สิริย์ลักษณ์ ไชยลังกา และคณะ. 2552. **ความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการ**

เผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี พระยา. รายงานการวิจัย วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี พระยา สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข.

สุพัตรา สุภาพ และ คณะ(คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). 2540. **สังคมและวัฒนธรรม.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรัตน์วดี สร้อยแก้ว. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของ**

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

โสภา ชูพิกุลชัย. 2521. **จิตวิทยาทั่วไป.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.

อนันต์ ดุลยพีรดิศ. 2547. **ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค การรับรู้ความสามารถของ**

ตนด้านการเรียน และนิสัยในการเรียนของนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาครุศาสตร์ (จิตวิทยาการปรึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Allport, G.W. 1961. **Pattern and Growth in Personality.** New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.

Broom, L. and Selznick, P. 1977. **Sociology. Communication: The Study of Human Interaction.** New York: Row, Peterson and co., C. David Mortensen. 1972. Singapore: McGraw-Hill.

- Costa, P.T. and R.R. McCrae. 1992. **Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI): Professional Manual.** Florida: Psychological Assessment Resource.
- Fehr, L.A. 1983. **Introduction to Personality.** New York: Macmillan Publishing Company.
- George J. Bryjak and Michael P. Soroka. 1994. **Sociology: Cultural Diversity in a Changing World.** United States of American: A division of Simon & Schuster, Inc.
- Goleman, D. 1998. **Working with Emotional Intelligence.** New York: Bantam.
- Hillgard, E.R. 1967. **Introduction to Psychology.** 4th ed. New York: Harcourt, Brace & Woeld Inc.
- Hillgard, R. 2004. Emergency Psychiatry Randy Hillgard. New York Mc Graw-Hill**
- Hurlock, E. B. 1974. **Developmental Psychology.** Newdelhi: Tata McGraw-hill
- McShane, S.L. and M.V. Glinow. 2005. **Organizational Behavior.** 3rd ed. New York: McGrawHill.
- Price, A. V. 1982. **Type A Behavior Pattern: A Model for Research and Practice.** New York: Academic Press. Publishing Co., Ltd., P.391.
- Stoltz, Paul G. (1997). **Adversity Quotient: Turning obstacles into opportunities.** New York : John Wiley & Son Inc.
- Yamane, T. 1973. **Statistic: An Introductory Analysis.** 3rd ed. New York: Harper&Rew.

Zhao, H. and E.S. Seibert. 2006. **“The Big Five Personality dimensions and entrepreneurial status: A meta-analytical review.”** *Journal of Applied Psychology* 91(2): 259-271.

Zimbardo, Philip G. and Ruch L. Floyd. 1980. **Essentials of Psychology and Life.** Glenview, IL:
Scott,

